

Incipiunt capitula libri vicefimi.

Quod quavis omni tpe deus iudicet. in hoc tamē libro de nouissimo eius iudicio fit pprie disputandum.

De varietate rerū hūanaz cui nō p̄t dici deesse iudiciū dei. q̄uis neq̄at iueſtigari. ij.

Quid in libro eccleſiaſten ſalomon de hijs que in hac vita ⁊ bonis et malis ſunt communia diſputauit. iij.

Ad ad diſſerendū de nouiſſimo iudicio dei noui p̄mū teſtamēti ac deinde veteris. teſtimonia p̄baturus ſit. iij.

Quib⁹ ſententijs dñi ſaluatoris diuinū iudiciū futurū in fine ſeculi declarē. v.

Que ſit p̄ma reſurrectio: que ſecūda. vj.

De duab⁹ reſurrectioibus ⁊ de mille ānis quid i apo calipſi iohānis ſep̄tuz ſit et quid de eius rōnabiliſ ſentiat. vij.

De alligatōne ⁊ ſolutōe dyaboli. viij.

Quid ſit regnū ſanctoꝝ cuz xp̄o per mille añſos. ⁊ in q̄ diſcernat a regno et̄no. ix.

Quid reſpondendū ſit eis qui putant reſurrectōem ad ſola corpa non etiam ad aias p̄tinere. x.

De gog ⁊ magog. quos ad p̄ſequēdam ecclēſiam dei ſolutus p̄pe finem ſeculi dyabolus incitabit. xi.

An ad vltimū ſuppliciu⁹ p̄tineat impioꝝ quod deſcendiſſe ignis de celo ⁊ eoſdē come diſſe memoratur. xij.

An añ temp⁹ p̄ſecutiōnis anti xp̄i mille añi anūmetandi ſint. xij.

De dānatiōe dyaboli cum ſuis et p̄ recapitulatōem de reſurrectōne corpoꝝ oim mō tuoz. et de iudicio vltime retributiōis. xiiij.

Qui ſint mortui quos ad iudiciū exhibuſit mare. vel quos moꝝ ⁊ inferi reddideſt. xv.

De celo nouo et terra noua. xvj.

De ecclēſie gloriſicatiōne. ſine fine poſt finem. xvij.

Quid apoſtolus petrus de nouiſſimo dei iudicio p̄dicat. xvij.

Quid ap̄lus paulus theſſalonicēſib⁹ ſcripſit. et de manifeſtatōne anti xp̄i: cui⁹ temp⁹ dies dñi ſubſequat. xix.

Quid idem ap̄lus in p̄ma ad eoſdē epiſtola de reſurrectōne mortuoꝝ docuerit. xx.

Quid yſaias p̄b̄ta de mortuoꝝ reſurrectiōne et retributiōe iudicij ſit locutus. xxi.

Qualis futura ſit egreſſio ſanctoꝝ ad viſendas penas maloꝝ. xxij.

Que p̄ph̄tauerit dāniel de p̄ſecutiōne anti xp̄i et de iudicio dei regnoꝝ ſanctoꝝ. xxiiij.

In p̄ſalmis dauiticiſ q̄ de fine ſeculi hui⁹ ⁊ q̄ de nouiſſimo dei iudicio p̄cināt. xxiiij.

De p̄ph̄cia malachie qua dei iudiciū vltimū d̄claratur. ⁊ quoꝝ d̄: p̄ purificatorijs penas faciēda mundatio. xxv.

De ſacrificijs que ſancti offerēt deo ſic placitura: quo mō in diebus p̄ſtinis et annis p̄ioribus placuerunt. xxvi.

De ſepatiōibus bonoꝝ et maloꝝ p̄ quas nouiſſimi iudicij diſcretio d̄clarat. xxvij.

De lege moyſi ſpiritalit̄ intelligēda. ne dānabilia murmura carnal̄ ſenſ⁹ icurrat. xxviiij.

De aduētu helie añ iudicij cuius p̄dicatiōne ſep̄turarum ſecreta reſerante iudici ouerentur ad xp̄m. xxix.

Quod in libris veteris teſtamēti cuz deus legitur iudicaturus. nō euidē xp̄i p̄ſona mō ſtr̄etur ſed ex quibusdā teſtimonijs vbi dñs deus loquitur non dubie appareat q̄ ipſe ſit xp̄us. xxx.

Expliciunt capitula libri vicefimi. Incipit liber viceſimus.

Ca. p̄mus

Die vltimi iudicij dei quod ip̄e donauerit locuturi. eumq̄ aſſerturi adūſus impios ⁊ increduloſ tā q̄ in edificij fundamēto p̄us ponē teſtimonia diuina debemus. Quibus qui nō

ſūt credere humanis ratiūculis falſis atq̄ falſacibus oſtendere conātur ad hoc ut aut aliſd̄ ſignificare oſtendant qd̄ adhibetur teſtimoniū de literis ſacris. aut oīno diuinit⁹ eſſe dictum negēt. Nam nullū exiſtimo eſſe mortuum qui cū ea ſicut dicta ſunt intellexerit. et a ſūmo ac vero deo per aias ſanctas dicta eſſe crediderit; nō eis cedat atq̄ oſentiat. ſue id eſt ore fateat. ſue aliq̄ viciōſiter erubescat a metuat vel etiam p̄uicacia ſimilima inſanie id quod falſus eſſe nouit aut credit. oſtra id qd̄ veruz eſſe nouit aut credit. etiam oſtentioſiſſime defendē moliatur. Quod ergo in oſeſſiōe ac p̄feſſiōe tenet oīs ecclēſia dei veri xp̄m d̄ celo eſſe venturū ad viuos ⁊ mortuos iudicādoſ. hunc diuini iudicij vltimū diem dicimus id eſt nouiſſimū temp⁹. Nam p̄ quot dies hoc iudiciū tendatur incertū eſt ſed ſcripturarū more ſanctarū diem poni ſolere p̄ tempe. nemo qui illas literas qualibet negligēt lege rit nescit. Ideo autē cuz diem iudicij dei dicimus adicim⁹ vltimū vel nouiſſimū q̄ et nunc iudicat. et ab humani ḡn̄is inicio iudicauit.

dimittēs de paradiso et a ligno vite sepans pl
 mos hoies peccati magni ppetratores: imo
 etiam qñ angelis peccatibus nō peccit quoꝝ
 pnceps hoies a seipso sbuctus invidendo sb
 uertit. pculdubio iudicauit. Nec sine illius al
 ro iustoz iudicio et in sb aereo celo et in fr̄is
 ⁊ demonū ⁊ hoim miserima est vita erroꝝib⁹
 erūnisq; plenissima. Verū ⁊ si nemo peccasset
 nō sine bono rectozq; iudicio vniūsam rōnaleꝝ
 creaturaz pseueratissime sibi suo dño coberē
 tem in eāna bñtūdine retinēt. Iudicauit eti
 am nō soluz vniūsaliter de gñe demonū atq;
 hoim ut miseri sint ppter pmoꝝ meritum pec
 caroz: sed etiā de singuloz opibus pp̄is q̄
 gerūt arbitrio volūtatis Nam ⁊ demōes ne
 torqueātur p̄cantur. Nec vtiq; iniuste vel p̄ci
 tur eis: vl' p̄ sua quiq; improbitate torquent
Et homies plerūq; a pte semp occulte luūt p
 suis factis diuinitus penas siue in hac vita si
 ue post mortez: quāuis nullus hoim agat r̄ce
 nisi dño adiuuet auxilio. Nullus demonū ⁊
 hoim agat miq; nisi diuio eodemq; iustissimo
 iudicio pm̄tāt. Sicut em̄ ait aplus. nō est i
 quitas apud deuz etiāz sic ip̄e alibi dicit. In
 scrutabilia sūt iudicia ei⁹ ⁊ inuestigabiles vie
 eius. Non igitur in sb libro de illis p̄mis nec d
 istis medijs dei iudicij sed de ip̄o nouissimo
 iudicio quātuz ip̄e tribuit disputabo: quādo
 xp̄us de celo ventur⁹ est viuos iudicatur⁹ ⁊
 mortuos. Iste quippe dies iudicij pp̄ie iāvo
 catur eo q̄ nullus ibi erit imp̄te querele loc⁹
 cur iniustus ille sit felix. et ille iustus infelix.
 Dim nāq; tunc non nisi bonoz vera ⁊ plenissi
 ma felicitas. et oim nō nisi maloz digna ⁊ sū
 ma infelicitas apparebit.

Nunc autē ⁊ mala equo aīo ferre dis
 cimus q̄ patiūtur et boni. et bona nō
 magnipedere q̄ adipiscūtur ⁊ mali.
Ac p̄ hoc etiā in his rebz in quib⁹ non appa
 ret dina iusticia. salutatis ē diuina doctrina.
Nescim⁹ em̄ quo iudicio dei bon⁹ ille sit pau
 per. malus ille sit diues. iste gaudeat. quē p̄ su
 is pditis moribus cruciari debuisse merorib⁹
 arbitramur. contristetur ille quem vita lau
 dabilis gaudere debuiss̄. persuadet. Creat
 de iudicio non soluz inultus. verum etiam dā
 natus innocēs. aut miq̄tate iudicis p̄ssus. aut
 falsis obrutus testimonijs ecōtrario scelestus
 adūsarius eius nō solū impunit⁹. verū etiam
 vindicatus insultet. impius optime valeat pi
 us lāguore tabescat. Latrocinetur suauissimi
 iuuenes. ⁊ qui nec vbo quenq; ledere potues
 rūt. diuisa morboꝝ atrocitate affligātur. in
 fantes vtiles rebz hūanis imatura morte ra
 piā: ut et q̄ vident nec nasci debuiss̄ diuissi
 me insup viuāt. plenus crimibus sublimet ho

noribus: et hoiem sine querela tenebre igno
 bilitatis abscondant: et cetera h̄mōi que q̄s
 colligit quis enumerat. **Q**ue si haberet in ip
 sa velut absurditate ostentiaz. ut in hac vita
 in qua hō sicut sacer psalmus eloquē vanita
 ti similis factus est. et dies eius velut vmbra
 p̄tereunt. nō nisi mali adipiscerētur transito
 ria bona ista atz trena nec nisi boni talia pal
 terētur mala posset h̄ referri ad iudiciū iustū
 dei. vel etiāz benignū. ut qui nō erant affec
 turi bō et na que faciūt b̄fos: tp̄alibus vel de
 ciperentur p̄ malicia sua. vel p̄ dei misericor
 dia osolaretur bonis. et qui nō erant passuri
 eāna tormēta. tp̄alibus vel p̄ suis quibuscūq;
 ⁊ quātuliscūq; peccatis affligētur: vel pp̄
 implēdas virtutes exerceeretur malis. **N**unc
 vero qñ non soluz in malo sunt boni et in bono
 mali qd̄ vidē iniustū verū etiāz plerūq; ⁊ ma
 lis mala veniūt ⁊ bonis bona pueniūt. magis
 inseruabilia sūt iudicia dei ⁊ inuestigabiles
 vie illius. **Q**uāuis ḡ nesciam⁹ quo iudicio de
 us ista faciat. vel fieri sinat apud quē sūma r̄
 tus est ⁊ sūma sapiētia. summaq; iusticia. nul
 la infirmitas. nulla temeritas. nulla iniq̄tas.
 salubter tamē discimus nō magnipedere seu
 bona seu mala que videm⁹ esse bonis malisq;
 cōmunia. ⁊ illa bona quere que bonoz. atq;
 illa maxime fugere q̄ pp̄ia sunt maloz. **C**uz
 vero ad illud dei iudiciū venerim⁹ cuius tem
 pus iam pp̄ie dies iudicij. ⁊ aliquādo dies do
 mini nuncupatur. non solum quecunq; tunc
 iudicabūnt vtz etiāz quecunq; ab initio iu
 dicat. ⁊ quecūq; vsq; ad illud temp⁹ ad huc
 iudicāda sunt. apparebūt esse iustissima. **V**bi
 h̄ q̄ manifestabit q̄ iusto iudicio dei fiat. ut
 nūc tam multa ac pene oīa iusta iudicia dei
 sensus mētēsq; mortalīū lateant. eū tñ in hac
 re pioꝝ fidem nō lateat iustū esse qd̄ latet.

Nunc salomon sapiētissi **Ca. iij.**
Num rex israhel qui regit i iherusalē
 libz q̄ vocatur ecclesiastes ⁊ a iude
 is q̄s habetur in sacrarū canone literatur; sic
 exorsus est. **V**anitas vanitatz dixit ecclesia
 stes: vanitas vanitatz et oīa vanitas. **Q**ue
 abūdantia homi. ⁊ omni labore suo q̄ laborat
 sub sole. **E**t cuz ex hac sn̄a onederet cetera
 omemoras erūnas erroꝝesq; vite huius. ⁊ eua
 nescentes intēa tempoz lapsus vbi nihil soli
 dū. nihil stabile retinetur: in ea rerū vanitate
 sub sole. illud etiāz deploꝝat quodāmodo q̄
 eū sit abūdantia sapiētie sup inspiciētiāz. sicut
 abūdantia pacis sup tenebras sapiētisq; oculi
 sine in capite ip̄ius et stultus in tenebris am
 bulet. vn⁹ tñ incurtus incurrat omib⁹ vtiq; i
 hac vita que sb sole agit. figicās videlicet ea
 mala que bonis ⁊ malis videm⁹ esse omunia.

Dicit etiā illud quod et boni patienter mala tā
 q̄ mali sint et malitanti boni sint adipiscant
 bona ita loquens. Est inquit vanitas que facta
 est super terram quia sunt iusti super quos venit qua
 si factus impiorum et sunt impij super quos venit sic
 semper iustorum. Dixi quoniam hanc vanitas. In hac va
 nitate cui quatuor satisfisum est in imā de to
 tū istum librum vir sapiētissim⁹ deputavit non
 vtiq; ob aliud nisi ut eā vitā desideremus que
 vanitatem nō habet sub sole sed veritate scilicet illo
 qui fecit hūc solem. In hac ergo vanitate nun
 quid nisi iusto dei reoq; iudicio similibus ei de
 vanitati factus vanescit homo. In diebus tū
 vanitatis sue inest plurimū vitz resistat an
 obtemperet veritati et vitz sit expers vere pie
 tatis an princeps non propter vite hui⁹ vel bona
 acquirēda vel mala vitāda vanescendo trāse
 unta sed propter futurū iudiciū p quod erūt et bo
 nis bona et malis mala sine fine māsura. Dem
 q; iste sapiēs hūc librum sic cluſe ut dicēt. De
 um time et mādata eius custodi quia hanc est ois
 homo quia omne hanc opus deus adducet in iudi
 ciū in omni despecto siue bonū siue malū. Quid
 breuius veri⁹ salubrius dicit potuit. Deus in
 quit time et mādata eius custodi quia hoc est ois
 homo. Quicūq; em̄ hoc est custos vtiq; māda
 torum dei quoniam qui hoc nō est nil est. Non em̄ ad
 veritatis imagines reformant remanēs in simili
 tudine vanitatis. Quia omne hoc opus id ē quod
 ab hoīe fit in hac vita siue bonū siue malū de
 adducet in iudiciū. In omni despecto id est in
 omni etiā qui obtemperat hinc videt et ideo nec vi
 det quoniam deus et ipm videt nec eū despiciet nec
 euz iudicat preterit. ¶ Ca. iij.

Huius itaq; ultimi iudicii dei testimo
 nia de scripturis sanctis que ponē in istis
 tuius plus eligenda sunt de libris instru
 menti noui postea de veteris. Quāuis em̄ vete
 rapora sint tempore noua tū antepōnda sūt di
 gnitate quoniam illa vetera pōna sunt nouorum
 Noua igitur ponētur plus que vti firmiter pbe
 mus assumētur et vetera. In veteribus ha
 bētur lex et prophete in nouis euāgelij et apo
 stolice lre. At autē ap̄plus. Per legem em̄ co
 gnitio peccati. Nunc autē sine lege iusticia dei ma
 nifesta est restituta p legē et prophetas iusticia
 aī dei p fidez ihesu xp̄i in omnes qui credūt
 in eum. Nec autē iusticia dei ad nouū p̄met
 stamētur et testimonij hanc veteribus libris
 hoc ē a lege ac prophetis. P̄i⁹ igitur ipa causa
 ponēda ē et postea testes introducēdi. Nūc
 et ipse ihesus xp̄us ordines suādus esse demō
 strās scriba inquit eruditus in regno dei simi
 lis ē viro patrifamilias pferenti de thesauro
 suo noua et vetera nō dixit vetera et noua quod
 vtiq; dixisset nisi maluisset meritoz ordines

uare q̄ tempoz.

¶ Ca. v.

Ergo ipse saluator cum obiurgaret ciui
 tates in quibus virtutes magnas fece
 rat neq; crederat et eis alienigenas
 antepōnet. verūtamē inquit dico vobis tiro et fi
 domi remissus erit in die iudicii quod vobis. Et pau
 lopost alteri ciuitati amē inquit dico tibi quia
 re sodomoz remissus erit in die iudicii quod tibi
 Hic euidentissime p̄dicat diem iudicii esse ven
 turū. Et alio loco viri niniuite inquit surgēt in
 iudicio euz gnatione ista et odēnabunt eā quia
 penitētiā egerūt in p̄dicatione iōne et ecce
 plus quā iona hic Regina austri surget in iudi
 cio cū gnatione ista et odēnabit eam quia venit
 a finibus terre audire sapiētiam salomonis et ec
 ce plus quā salomō hanc. Duas res hanc loco discim⁹
 et venturū esse iudiciū et cum mortuoz resur
 rectione veturum. Ne niniuitis em̄ et regina
 austri quoniam ista dicebat de mortuis sine dubio
 loquebat; quos tū in die iudicii resurrecturos
 esse p̄dixit. Nec ideo dixit odēnabunt quia ipsi
 iudicabūt sed quia ex ipoz opatione isti meri
 to dānabunt. Rursus alio loco cū d hōim bo
 noz et maloꝝ nūc p̄mixtione postea sepatio
 ne que vtiq; in die iudicii futura est loquētur
 adhibuit similitudinem de tritico semiato et
 super semiatis zizanijs eāq; suis exponens disci
 pulis quod semiat inquit bonuz semē ē filius hoīs
 ager autē est mūdus bonū vero semē hanc sūt fi
 lij regni zizania autē hanc filij sūt nequā inimic⁹
 at qui semiavit ea est dyabolus. Nullis autē
 ofumatio ē seculi; mellores vero angeli sūt. Si
 cut ergo colligunt zizania et igni oburuntur; sic
 erit in ofumatio seculi. Mitret filius hominis
 angelos suos et colligēt de regno suo oīa scā
 dala et eos qui faciūt iniquitatem et mittēt eos
 in caminū ignis ibi erit fletus et stridor denti
 uz tunc iusti fulgebūt sic sol in regno patris eo
 rum. Qui hanc aures audiēdi audiat. Hic iudi
 cius quidē vel diem iudicii nō noiauit sed eū
 multo clarius ip̄is rebuz exp̄ssit et i fine secu
 li fuerit esse p̄dixit. Item discipulis suis amen
 inquit dico vobis quod vos qui secuti estis me in re
 gnatione euz sedebit filius hominis in sede ma
 iestatis sue sedebitis et vos super sedes duode
 ci iudicātes duodeci tribus israel. Hic disci
 mus cū suis discipulis iudicaturus ihesus. Vnde
 et alibi iudeis dixit. Si ego in belzebub cicio
 demonia filij vestri in quod eiciunt. Ideo ip̄i iu
 dices vestri erunt. Nec quoniam super duodecim se
 des sessuros esse ait xij solos homines euz ip̄o
 iudicatos putare debemus. Duodenario
 quippe numero vniūsa quedam significata est iu
 dicatū multitudiō propter duas ptes numeri
 septenarij quo significat plerunq; vniūstas.
 Hanc due ptes id est tria et quatuor altera pte

Alterā multiplicare xij. faciunt Nam et quatuor
 ter. et tria quatuor. xij. sunt. Et si quia alia huius duo
 denarii numeri que ad hoc valeat rō repitur
 Alioquin quoniam in locum iude traditoris apostolū
 matthiā legim⁹ ordinatū. apostolus paulus
 qui plus illis oibus laboravit vbi ad iudican
 dū sedeat. nō habebit. Qui pfecto cū alijs fā
 ctis ad nūmēz iudiciū se p̄tme demōstrat. cū
 dicit. Rescitis qz angelos iudicabimus. De
 ip̄is q̄z iudicādis in hoc enūo duodenario simi
 lis causa ē. Non em̄ qz d̄cm est iudicantes. xij.
 tribus israel tribus seu q̄ terciadecea ē ab
 eis iudicāda nō erit. ā solum illū p̄lm. nō etiā
 ceteras gētes iudicabūt. Ad at̄ ait in regnā
 tōne pculdubio mortuozz resurrectōez. noie
 voluit regnatiōis intelligi. Sic em̄ caro no
 stra regnabitur p̄ corruptōez quē admodū
 est aīa nostra regnata p̄ fidem. Multa p̄ca
 que de vltimo iudicio ita dici vident̄ vt dili
 gent̄ ofiderata repiant̄ ambigua. vel magis
 ad aliud p̄tinētia. siue scz ad eū saluatoris ad
 uertum. quo p̄ totū h̄ temp⁹ in ecclesia sua ve
 nit. h̄ est in mēbris suis. p̄culatim atqz pau
 lati qm̄ tota corp⁹ ē ei⁹ siue ad excidiū t̄rene
 ir̄lm. qz d̄ illo cū loq̄t̄ plerūqz sic loq̄t̄ tāq̄ d̄
 sine seculi. atqz illo die iudicij nouissimo. et ma
 gno loquat̄. ita vt dinosci nō possit oīno. nisi
 ea que ap̄d tres euāgelistas. matheū marcuz
 et lucam. de hac re similit̄ dicta sunt int̄ se oīa
 oferātur. Que dā quippe alē obscurius alē ex
 plicat plan⁹. ut ea q̄ ad vnā rem p̄tinētia di
 cuntur. appareat vn̄ dicanē. Ad facē vt cūqz
 curauit q̄ daz epla quā t̄scripsi ad b̄re memo
 rie virū efciciuz salonitane v̄b ep̄m. cuius ep̄i
 stole titulus ē de fine seculi. Promō iam illud
 hic dicam qd̄ in euāgelio fm̄ matheū de sepa
 tōne bonozz et malozz legit̄ p̄ iudiciū p̄sentissi
 mū atqz nouissimuz xp̄i. Cum at̄ venerit inq̄t
 filius hoīs in maiestate sua. et omēs angeli eū
 eo. tūc sedebit sup̄ sedem maiestatis sue et cō
 gregabūtur an̄ eum omēs gētes. et sepabit
 eos abinuicē. sicut pastor segregat oues ab
 hēdis. et statuet oues q̄dem a dextris suis. he
 dos at̄ a sinistris. Tunc dicet rex his q̄ a dex
 tris eius erunt. Venite b̄ndicti patris mei.
 possidete patum vob̄ regnū a ostitutiōe mū
 di. Esuriui em̄ et dedistis mihi māducare. Si
 tiui et dedistis mihi bibē. Hospeserā et colle
 gistis me. nudus. et cooperuistis me. In car
 cē erā. et misistis ad me. Tūc r̄ndebunt ei iusti
 dicētes. Dñe. qm̄ te vidim⁹ esuriētē et pau
 m⁹ te. sitietē et dedim⁹ tibi potū. Quando
 at̄ te vidimus hospitē. et collegimus te. ā nu
 dum. et cooperuim⁹ te. Aut qm̄ te vidim⁹ in
 firmū ā in carcē et venimus ad te. Et respon
 dēs rex dicet. illis. Amē dico vob̄. quādiu vi

fecistis de his fr̄ibus meis minimis. mihi feci
 stis. Tūc dicet inq̄t et his qui a sinistris eius
 erūt. Discedite a me maledicti in ignē etnuz
 qui patus est dyabolo et angel⁹ eius. Deind̄ si
 misit etiā his enumerat q̄ illa nō fecerit que
 dextros fecisse memorauit. similit̄qz inrogā
 tibus qm̄ eum viderit in hozz indigētia ostitū
 tū. et qd̄ minimis suis nō factū est sibi factum
 nō fuisse r̄ndit. s̄monēqz ocludēs. et ibūt inq̄t
 hij in suppliciu⁹ etnuz. iusti at̄ in vitam etnam
 Johānes vero euāgelista aptissime narrat eū
 in resurrectōne mortuozz furvz p̄dixisse iudi
 cium. Cū em̄ dixisset. neqz em̄ pat̄ iudicat qn̄
 q̄ sed iudicium om̄e dedit filio. ut oēs hono
 rificēt filiu⁹. sicut honozificāt p̄rem. qui non ho
 norificat filiu⁹ nō honozificat p̄ez qui misit il
 lum p̄tinus addidit. Amē amen dico vobis.
 qz qui verbuz meū audit et credit ei qui me mi
 sit h̄z vitam etnuz et iudiciuz nō venit. sed t̄n
 sit a morte in vitā. Ecce hic dixit fideles suos
 in iudiciuz nō venire. Quomō ergo p̄ iudiciū
 sepabunt̄ a malis. et ad eius dextrā stabunt̄ ni
 si qz h̄ loco iudiciuz p̄ dānatōne posuit In ta
 le quippe iudiciuz nō veniēt. q̄ audiunt verbū
 eius. et credūt ei qui misit illuz. **Ca. vj.**
O Em̄ de adiūgit et dicit. Amē amē di
 co vob̄ qz venit hora et nunc est quan
 do mortui audiēt vocē filij dei. et qui
 audierit viuēt. Sicut em̄ pat̄ h̄z vitam in se
 metip̄o. sic dedit et filio h̄re vitam in seme tip
 so. Nonduz de se da resurrectōne id ē corp̄oz
 loquit̄ q̄ in fine futura ē. sed de p̄ma q̄ nūc est
 hanc quippe vt distinguet̄ ait. Venit hora et
 nūc est. Non autē ista corp̄oz sed aīarum est.
 Habēt em̄ et aīe. mortez suā in impietate atqz
 peccatis. Sedm̄ quam mortē mortui sunt de
 q̄bus idēz dñs ait. Sine mortuos sepelire mō
 tuos suos. ut scz in aīa mortui. in corpore mor
 tuos sepelirēt. Prop̄ istos ḡ impietate et im
 quitate in aīa mortuos. venit inq̄t hora et n̄c
 est qm̄ mortui audiēt vocem filij dei. et qui au
 dierint viuēt. Qui audierint dixit. qui obedi
 erint. q̄ crederit et vsqz in finem pleuerave
 rint. Nec fec̄ hic vllam differēciam bonozz et
 malozz. Om̄ibus em̄ bonuz est audire vocem
 eius et viuere ad vitā pietatis ex impietatis
 morte t̄nseundo ire. De qua morte ait ap̄lus
 paulus. Ergo omēs mortui sunt. et p̄ om̄ibus
 mortu⁹ est xp̄us. vt qui viuūt iam nō sibi vi
 uant s̄z ei qui p̄ ip̄is mortu⁹ est et resurrexit.
 Omēs itaqz mortui sunt in peccatis. nemie p̄
 sus excepto siue originalib⁹ siue etiā volun
 tate additis. vel ignorādo vs̄ sciēdo nec faci
 endo quod iustuz est. Et p̄ om̄ibus mortuis.
 viu⁹ mortu⁹ est vn⁹. ē id nullū hōis oīno p̄cm
 vt qui p̄ remissōem peccatoz viuunt. iaz nō

sibi uiuant sed ei q̄ p̄ om̄ibus mortuus ē p̄ peccata n̄ra ⁊ resurrexit p̄pter iustificatiōē nostrā: vt credētes in eū qui iustificat impiū ex impietate iustificati tanq̄ ex mōte uiuificati ad p̄mā resurrectionē que nūc est aiarum p̄tinē possemus. Ad hāc em̄ p̄māz nō p̄tinēt nisi qui b̄ti erunt in eū. Ad secūdaꝝ vero de qua mox locuturus ē et b̄tos p̄tinere docebit ⁊ miseros. **I**sta est misericordiē: illa iudicij. **P**ropt̄ quod in psalmo scriptū est. **M**isericordiā ⁊ iudiciū cantabo tibi dñe. **D**e q̄ iudicio osequēter adiūxit atq; ait. **E**t p̄tāz dedit ei ⁊ iudiciūz facē: quia filius hoīs ē. **N**ic ostēdit q̄ in ea carne ueniet iudicaturus in q̄ uenerat iudicand⁹. ad hoc em̄ ait qm̄ fili⁹ hoīs est: ac deinde subiūgens vñ agimus nolite inq̄t mirari hoc qz uenit hora in qua oēs qui in monumentis sunt audiet̄ uocem eius. et p̄cedent̄ qui b̄ fecerūt in resurrectionē uite qui uero mala egerunt in resurrectionē iudicij. **H**oc illud est iudiciū quod paulo añ h̄c nūc p̄ dānatione posuerat dices. **Q**ui uerbū meum audit ⁊ credit ei qui misit me h̄z uitā et nāz ⁊ iudiciū nō uenit sed trāsit a morte in uitā id ē p̄tinēdo ad p̄mā resurrectionēz qua nūc trāsit a morte ad uitā in dānatione nō uenit quam siḡificauit appellatōe n̄ iudicij: sicut etiam in hoc vbi ait: qui male egerūt in resurrectionēz iudicij id est dānatiōis. **R**esurgat ergo in p̄mā: qui nō uult in sc̄da resurrectionē dānari. **V**enit hora ⁊ nūc est qm̄ mortui audient uocem filij dei: ⁊ q̄ audierint uiuēt id est i dānationem nō ueniet: que sc̄da mors d̄r. **I**n quā mortem post sc̄dāz que corporoz futura ē resurrectionē. p̄cipitabunt̄ que in p̄mā que añ marū est nō resurgūt. **V**eniet em̄ hora vbi n̄ ait: et nūc ē: quia in fine seculi erit: hoc est in ultimo et maximo iudicio dei qm̄ omēs qui in monumentis sunt audiet̄ uocem eius ⁊ p̄cedent̄. **N**on dixit que admodum in p̄mā: ⁊ qui audierint uiuēt nō em̄ omēs uiuēt ea sc̄z uita q̄ qm̄ am b̄ta est: sola uita dicenda est. **N**am utiq; nō sine quali cūq; uita possent audire ⁊ d̄ monumentis resurgere carne p̄cedere. **Q**uare at nō omēs uiuēt in eo qd̄ sequit̄ docet. **Q**ui bona inq̄t fecerūt in resurrectionē uite hij sunt qui uiuēt: qui uero mala egerūt in resurrectionē iudicij: hij sunt qui nō uiuēt: qz secūda morte morietur. **M**ala quippe egerūt: quoniam male uixerūt: male at̄ uixerūt quia i p̄mā que nūc est aiarum resurrectionē nō reuixerūt aut in eo qz reuixerāt nō in finem vsq; m̄asēt. **S**icut ḡ due sunt gnationes de q̄bus iaz sup̄ locutus suz vna s̄m fidez q̄ nūc fit p̄ baptismū alia s̄m carnē que fiet in eius in corruptōe: atq; imortalitate p̄ iudiciūz magnū atq; nouis-

simū: ita sunt ⁊ resurrectiones due. vna p̄mā et nūc est ⁊ aiarum est: que uenire nō p̄mittit in mortem sc̄dam: alia secūda que nō nūc s̄z in seculi sine futura est: nec aiarum sed corporum est: que p̄ ultimū iudiciūz alios mittet i sc̄dam mortem alios in eam uitam que nō habet mortem. **Ca. vij.**

Dedub⁹ resurrectionibus idem iohānes euāgelista in libro q̄ d̄r apocaliphs eo modo locutus est: ut eaz p̄mā a quibuscūq; nostris nō intellecta: insup̄ etiaz in quasbā ridiculas fabulas ⁊ terretur. **A**it q̄p̄ in libro memorato iohānes apostolus. **E**t uidi āgelum descēdentem de celo h̄ntem clauem abissi: ⁊ catēnā in manu sua: ⁊ tenuit d̄ra eonem illuz h̄p̄tem āti quoz qui cognomiat⁹ est dyabolus ⁊ sathanas: et alligauit illū mille ānis ⁊ misit illum in abissum ⁊ clausit: ⁊ fiḡ: uit sup̄ eum vt nō seducēt iam gētes donec finiat̄ur mille āni. post hec ōp̄ret eum solui breui tempe: et uidi sedes ⁊ sedētes sup̄ eas: ⁊ iudiciūz datum est: et aie oeci soz. p̄pter testio: miū ihesu ⁊ p̄pter uerbū dei ⁊ si qui nō adorauerūt bestiā nec imaginem ei⁹ nec acceperūt in sc̄ptiōem i frōte aut in manu sua ⁊ regnauerūt cum ihesu mille ānis reliq; eoz nō uixerūt donec finiat̄ur mille āni. **H**ec resurrectionē p̄mā est. **S**us ⁊ sanct⁹ est qui habet in hac p̄mā resurrectionē p̄tem. **I**n istis sc̄da mors nō habet p̄tātem sed erūt sacerdotes dei ⁊ xp̄i ⁊ reḡbunt cum eo mille ānis. **Q**ui p̄pter hec hui⁹ libri ⁊ ba p̄māz resurrectionē futurāz suspicati sunt corporalem inē cetera maxime nūo ānoz mille p̄moti sunt tanq̄ ōp̄teret in factis istis eo mō uelut tāti tempis fieri sabbatissimū uacatiōe sc̄z sancta post labores ānoz sexmiliz ex quo creatus ē to mo ⁊ magni illius peccati merito in huius mortalitatis erūnas de par adisi felicitate dimissus est vt qm̄ sc̄ptum est vn⁹ dies apud dñm sicut mille āni ⁊ mille āni sicut dies vnus sex ānoz milib⁹ tanq̄ sex diebus impletis sequat̄ uelut septim⁹ sabbati in ānis mille postremis: ad hoc sc̄z sabbatum celebrand⁹z resurgētibus sanctis. **Q**ue opio esset uicūq; tollerabilis si aliq̄ desicet spirituales i illo sabbato affuturē sanctis p̄ domi p̄sētiam crederētur. **N**am etiā nos hoc op̄ati fuimus ali quādo. **S**ed cum hos qui tunc resurrexerunt dicit̄ immoderatissimis carnalib⁹ epulis uacatos in q̄bus cibus fit tātus ac potus vt non solum nullam modestiā teneāt sed modūz q̄z ip̄s in incredulitas excedāt nullo modo ista possunt nisi a carnalibus credi hij autē q̄ spirituales sunt istos ista credētes ebiliastes appellat̄ greco uocabulo quod uerbum e uerbo exp̄metes nos possum⁹ miliarios nuncupare.

Eos autem longum est refellere ad singula sed potius que admodum scriptura hec accipienda sit; iam debemus ostendere. **A**it ipse dominus ihesus christus. **N**emo potest introire in domum fortis et vasa eius eripere nisi prius alligauerit fortem. **D**yaabolus volens intelligi fortem. quia ipse genus humanum potuit tenere captiuum; vasa vero eius que fuerat erepturus. fideles suos futuros. quos ille diuersis peccatis atque impietatibus possidebat. **V**t galligaret hic fortis; propterea vidit iste apostolus in apocalypsi angelum descendentes de celo habentem clauem abissi. et catenas in manu sua. **E**t tenuit in quantum dracones illum spem antequam qui cognominatur dyabolus et sathanas. et alligauit eum mille annis. **H**ec est eius potestatem ab eis seducendis ac possidendis que fuerat liberandi cohibuit atque frenauit. **A**lle autem anni duobus modis potest quantum occurrit intelligi. aut quia in ultimis annis mille ista res agitur id est sexto anno militario tanquam sexto die. cuius nunc spacia posteriora voluuntur. secuturo demum de sabbato quod non habet vespam requie scilicet seculorum que non habet fines; ut huius militarij tantum diei. nouissima preterita que remanebit usque ad terminum seculi. mille annos appellauit. eo loquendo modo quo per significat a toto. a certe mille annos per annis omnibus huius seculi posuit ut presertim notaret ipsa temporis plenitudo. millenarius enim numerus denarij numeri quadratus solidum reddit. **D**eces quippe decies ducta; sunt centus. **H**ue iam figura quadrata sed plana est. **V**t autem in altitudine surgat et solida fiat; rursum centus dies multiplicatur et mille sunt. **P**orro si centum ipsa per vniuersitate aliquam ponatur. que illud est quod dominus omnia sua dimittenti reus seque uti permittit dicentes. accipiet in seculo centum plus. quod exponens quodammodo apostolus ait. quia nihil habentes. et omnia possidentes. quia tamen iam dictum erat. fidelis hominis totus mundus diuitiarum est. quanto magis mille per vniuersitate ponitur. ubi est soliditas ipsius denarie quadrature. **V**nde et illud melius intelligitur quod in psalmo legitur. **A**mor fuit in seculo testamenti sui verbi quod mandauit in mille generationes id est in omnes. **E**t misit illum in quantum in abissus. utique diabolus misit in abissus. quo nomine significata est multitudo innumabilis impiorum quorum in maligra aduersus ecclesiam dei multum profunda sunt corda. non quia ibi dyabolus ante non erat sed ideo dicitur illuc missus. quia excludus a creditibus plus cepit impios possidere. **P**lus namque possidet a dyabolo qui non solum alienatus est a deo; verum etiam gratis obdit seruientes deo. **E**t clausit inquit. et figuravit super eum. ut non seducatur iam gentes. donec finiatur mille anni. **C**lausit super eum dictum est. in dicitur ei ne possit exire. id est veti-

tum iragredi. **S**ignauit autem quod addidit significasse mihi videtur. quia occultus esse voluit qui preineat ad peccatum dyaboli. et qui non preineant. **H**oc quippe in seculo isto prius latet. quia qui videtur stare verus sit casurus et qui videtur iacere verum sit resurrecturus in certum est. **A**b eis autem gentibus seducendis huius mundi vinculo et clastro dyabolus prohibetur atque cohibetur. quos preineat ad christum seducebat antequam resurrexerat. **H**as enim deus elegit ante mundi constitutionem erudere de preterite tenebrarum et transferre in regnum filij claritatis sue. sicut apostolus ait. **N**am seduce re illum gentes etiam nunc. et secus trabem ineter nam pena sed non predestinatas in eternam vitam. quis fidelis ignorat. **N**ec moueat quod sepe dyabolus seducit etiam illos. qui regenerati etiam in christo. vias ingrediuntur dei. **N**ouit enim dominus qui sunt eius. **E**x his in eternam damnationem neminem ille seducit. **S**ic enim nouit eos dominus. ut deus quem nihil latet etiam futurorum. non videtur qui hominem ad prius videt. sed tamen videtur cuius cor non videt. qualis autem postea sit futurus. nec seipsum videt. **A**d hoc obligatus est dyabolus et inclusus in abisso. ut iam non seducat gentes ex quibus constat ecclesia quos antea seducendos tenebat. antequam esset ecclesia. **N**ec enim dictum est. ut non seducatur aliquem. sed ut non seducatur in quantum iam gentes in quibus ecclesia perculdubio voluit intelligi. **D**onec finiatur in quantum mille anni id est aut quod remanet de sexto die que constat ex mille annis aut omnes anni quibus deinceps seculus peragendum est. **N**ec sic accipiendum est. quod ait ut non seducatur gentes donec finiatur mille anni. quia postea seducendus sit eas dumtaxat gentes ex quibus predestinata constat ecclesia a quibus seducendis illo est vinculo clastroque prohibitus. sed autem illa locutione dictum est que in scripturis aliquatenus inuenitur. qualis est in psalmo. sic oculi nostri ad dominum deum nostrum donec misereatur nostri. **N**ec enim cum misereus fuerit. non erunt oculi suorum eius ad dominum deum suum. **A**ut certe iste est ordo verborum. **E**t clausit et figuravit super eum donec finiatur mille anni. **V**nde vero in se posuit ut non seducatur iam gentes. ita se habet. ut ab huius ordinis connectione sit liberum. et seorsum intelligendum. velut si post additur. ut se habet tota sententia. **E**t clausit et signauit super eum donec finiatur mille anni ut non seducatur iam gentes. **C**a. viij

Dist hec in quantum oportet eius solui breui tempore. **S**i hoc est dyabolo ligari et in trudi. ecciam non posse seducere. hec ergo erit solutio eius ut possit. **A**bsit. **N**unquam ei ab illo ecclesia seducetur predestinata et electa ante mundi constitutionem. de qua dictum est. nouit

deus qui sunt eius et tunc hic erit etiam illo
 tempe quo soluedus e dyabolus sic ut ex quo
 e instituta h fuit et erit omi tempe: in suis vri
 qz qui succedut nascendo morietibus. Na pau
 lo post dicit q soluet dyabolus seductas ge
 tes toto orbe et aruz at tunc in bellu adufusea
 quoz hostium nus erit vt arena maris. Et af
 cederunt inqt sup ere latitudinez. et cmyerit
 castra sanctoz. et dilectā ciuitate. et descēdit
 ignis de celo a deo et comedit eos. et dyabolus
 q seducebat eos missus est in stagnū ignis et
 sulphuris vbi et bestia et pseudo pphete. et cru
 ciabunt die ac nocte in secula seculoz. **S** h
 iam ad iudiciū nouissimū pmet qd nunc ppe
 ea omemōadum putau. ne quis existimet eo
 ipso paruo tpe quo soluet dyabolus in hac ter
 ra ecclesia nō futurā illo hic eā vel nō inueniē
 te cum sūt solutus. vel absumēte cū fuēit mo
 dis omibus psecutus. Non itaqz p totus h tē
 pus qd liber iste opletat a pmo scz aduētu cri
 sti vsqz in seculi finem q erit sedus eius aduen
 tus. ita dyabolus alligat vt eius h ipa fit alli
 gatio. p h inuallum quod mille ānoz nume
 ro appellat nō seduce ecciam: quādoquidem
 illa nec solutus vriqz seductur est. Nam ppe
 eto ei si alligati est nō posse se ducē huc nō per
 mitti: quid erit solui. nisi posse seduce huc per
 mitti: qd absit ut fiat. Sed alligatiō dyaboli
 est nō pmeti exerce totam temptatōez quaz
 potest vl vi vl dolo ad seducēdos homies in
 partē suam cogendo violentē fraudulēter ve
 fallēdo. Ad h pmetitur tam lōgo tempe. et
 tāta infirmitate multoz plurimos tales qua
 les deus id perpeti nō vult. et fideles deiceret
 et ne crederet impediret. qd ne faceret alliga
 tū. Tunc autē soluet. quādo et breue tempus
 erit. Nam tribus ānis et sex mētibz legē to
 tis suis suoz qz viribz seuiturus. Et tales et
 cum qbus eius belligerādus est. vt vinci tanto
 eius impetu infidibz pnt. Si autē nunq sol
 uerēt min⁹ apparēt eius maligna potētia. mi
 nus sancte ciuitatis fidelissima paciētia pba
 retur. min⁹ demiqz pspicētur. q magno eius
 malo tam hū fuit vsus oipotens deus. qui eū
 nec oino abstulit a temptatōe sanctoz. quā
 uis ab eoz interiozibus homibus vbi in deū
 ereditur. foras missum. vt eius foris e impu
 gnatione psceret. et in eis qui sunt ex parte
 ipsius alligauit. ne quāta3 posset effūdendo
 et exercēdo maliciā innumerabiles infirmos. ex
 quibz ecciam multiplicari et impleri opebat
 alios credituros alios iam credētes a fide pi
 etatis hos deiret. hos frāgeret. Et soluet
 in sine vt qz fortem adūfatium dei ciuitas su
 perauit. cū ingēti gloria sui redemptiois. ad
 iutoris liberatoris aspiciat. **I**n eoz sane qui

tūc futuri sunt sanctoz atqz fidelū opatōne
 quid sum⁹. **N**ūquidēz ad illos pbados tāt⁹
 soluet inimic⁹. cum q nos ligato tātis piculif
 dimicamus quāuis et hoc tempis inuallū qz
 dam milites xpi tam prudētes et fortes fuisse
 atqz esse nō dubiū est vt et si tūc in ista morta
 litate viuerēt quādo ille soluet. omēs infidi
 as eius atqz impetus et cauerēt prudētissime.
 et paciētissime sustinerēt. **N**ec autē alligatio
 dyaboli nō solum facta est ex q cepit ecclesia
 pter iudeā et am in nationes alias atqz alias
 dilatarī. sed etiā nunc fit et fiet vsqz ad eminū
 seculi quo soluedus est. qz tūc hoies ab infi
 delitate in q eos ipe possidebat dūrtuntur ad
 fidem. et vsqz in illū finem sine dubio dūrtent
Et vriqz vni cuiqz iste fortis tūc alligat: quan
 do ab illo tanqz vas eius eripit. et abissus vbi
 inclusus est nō in eis osūpta e quādo sunt mor
 tui. qui tūc erāt qū esse cepit inelusus. sed suc
 cesserūt eis alij nascēdo atqz succedūt donec fi
 niatur h seculū q oderint xpianos. in quoz
 quotidie velut in abisso cecis et pfundis cordi
 bus includat. **V**trū at etiā illis vltimis ēb⁹
 ānis et mētibz sex. qū solutus totis viribz se
 uiturus e aliqz in qua nō fuerat sit accessurus
 ad fidem. nō nulla qstio est. Quomō em stabit
 qd dictum est. qz inerat in domū fortis vt va
 sa eius eripiat nisi pūs alligauit fortem si eti
 am soluto eripiūtur. **A**c p hoc cogē videtur
 ista sentētia vt credam⁹ illo scz exiguo tēpo
 re nemiem accessurus esse p lō xpiano. sed cuz
 eis qui iam xpiani repta fuerint dyabolū pug
 turuz ex quibz etiā h aliqz victi secuti. euz fue
 rint nō eos ad pdestinatus filioz dei numez
 ptinere. neqz em frustra idem iohānes apstus
 qui et hāc apocalipm scpsit. in epla sua de q
 busdam dicit. **E**x nob exierūt sed nō erāt ex no
 bis. **N**az si fuissent ex nob pmāssent vriqz no
 bificuz. **S**ed quid fiet de puulis. **N**imiū qpe
 incredibile est. nullos iam natos et nōduz ba
 ptizatos poccupari xpianoz filios illo tēpo
 re infantes nullos etiā ipis nasci iam dieb⁹
 aut si erūt nō eos a parētibz suis ad lauā crū
 regnatiōis mō qcumqz pduci. **Q**uod si fiet:
 q pacto soluto iā dyabolo vasa ista eripiētur
 in cuius domū nemo intrat vt vasa eius eripi
 at nisi pūs alligauit eum. **I**mo vero i d poti
 us est credendū. nec q cadant de eccia nec q
 accedāt eccie illo tempore defuturos. **S**ed p
 factō tam fortes erūt. et pntes p baptizan
 dis puulis suis. et hij qui tūc pmitus credituri
 sunt vt illum fortem vincāt etiā nō ligatuz
 id est omnibus qlibus ante a nunqz vel artib⁹
 infidiatē vel vrgentē viribus. et vigilāter
 intelligāt. et tolerāter ferāt: ac sic illi etiā
 nō ligato eripiāt. **N**ec iō falsa erit euāgelica

illa senectia. quis intrat in domum fortis nisi prius alligauerit forem. sicut enim in fine eius veritatem ordo iste fuerat. ut prius alligare forem. eripitque vas eius longe lateque in omnibus gentibus ex firmis et infirmis ita multiplicaretur ecclesia. et ex ipsa rerum dimittitur predicta. et impletur robustissima fide etiam soluro vas a se posset auferre. Sicut enim fatendum est multorum refrigeret caritatem cum abundat iniquitas. et in utilitatis maximisque profectibus atque fallacibus dyaboli iam soluti eos qui in libro vite scripti non sunt multos esse cessuros. ita cogitandum est non solum quos bonos fideles illud tempus inuenit. sed nonnullos etiam qui foris adhuc erunt adiuvate dei gratia per consideratos scripturarum. in quibus et alia et finis ipse pronuntiatus est. que venire iam sentiunt. ad credendum quod non credebant futuros esse firmiores. et ad vincendum etiam non ligatur dyabolum fortiores. Ad si ita erit. propterea precessisse dicenda est eius alligatio. ut et ligati et soluti expoliato sequetur. quoniam de hac re dicitur est quis intrabit in domum fortis ut vas eius eripiat nisi prius alligauerit forem. **Ca.** **Q**uia dum mille annis alligatus est dyabolus. **S**ix. sancti regnant cum christo etiam in istis mille annis. eiusdem sine dubio et eodem modo intelligendis id est ex isto iam tempore poris eius aduentus. **E**xcepto quippe illo regno de quo in fine dicitur est venite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum. nisi alio aliquo modo longe quidem impari iam nunc regnaret cum illo sancti eius quibus ait. ecce ego vobiscum sum usque in consumationem seculi profecto non etiam nunc dicitur ecclesia. regnum eius regnum celorum. **N**am utique isto tempore in regno dei eruditur scriba ille. qui profert de thesauro suo noua et vetera. de quo super locuti sumus. et de ecclesia collecturi sunt zizania messores illi que permittit cum tritico simul crescere usque ad messem. **A**d exponens ait. **M**essis est finis seculi messores autem angeli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania et igni oburuntur. sic erit in consumatione seculi. **A**ttet filius hominis angelos suos et colliget de regno eius omnia scandala. **N**unquid de regno illo ubi nulla sunt scandala. **D**e isto ergo regno eius quod est hic et ecclesia colligetur. **I**tem dicit. **Q**ui soluerit vnum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines. minus vocabitur in regno celorum. **Q**ui autem fecerit et sic docuerit. magnus vocabitur in regno celorum. **V**terumque dicit in regno celorum. et qui non facit mandata que docet. sed enim soluit non suare. non facit et illi que facit et sic docet. sed istum minus. illum magnus. **E**t continuo secutus adiungit. **D**ico enim vobis quod nisi abundauerit iusticia vestra super scribas et pharisaeos. id est super eos qui solunt quod docent. et scribis et pharisaeis dicit alio loco quoniam dicit et non

faciunt. **N**isi ergo abundauerit super hos iusticia vestra. id est ut vos non soluat sed faciatis potius quod docetis. non intrabitis in regnum celorum. **A**lio modo igitur intelligendum est regnum celorum. ubi ambo sunt. et ille scilicet qui soluit quod docet. et ille qui facit. sed ille mimus iste magnus alio modo autem regnum celorum dicitur. quo non intrat nisi ille qui facit. **A**c per hoc ubi utriusque genus est ecclesia est qualis nunc est. **V**bi autem illud solum erit ecclesia est. qual tunc erit quoniam malus in ea non erit. **E**rgo et nunc ecclesia regnum christi est regnum celorum. **R**egnabit itaque cum illo etiam misericordia sancti eius. aliter quidem quod tunc regnabunt. nec tamen cum illo regnant zizania. quauis in ecclesia cum tritico crescant. **R**egnabit enim cum illo qui faciunt quod apostolus ait. si resurrexeritis cum christo que sursum sunt sapite ubi christus est in dextera dei sedens que sursum sunt querite. non que super terram. **D**e quibus item dicit. quod eorum cuiusmodi sit in celis. **P**ostremo regnabit cum illo qui eo modo sunt in regno eius. ut sint etiam ipsi regnum eius. **Q**uo modo autem sunt regnum christi. quod ut alia taceam. quibus ibi sint donec colligatur in fine seculi de regno eius omnia scandala. tamen illuc sua querunt non que in ihesu christo. **D**e hoc regno ergo milicie in quo adhuc cum hoste obliquitur. et aliquando repugnant repugnabitibus vicis. aliquando cedentibus imperatur donec veniat ad illud pacatissimum regnum ubi sine hoste regnabit. et de hac prima resurrectione que nunc est. **I**tem iste sic loquitur. **C**um enim dixisset alligari dyabolum mille annis et postea solui breui tempore. mox recapitulando quod in istis mille annis agit ecclesia. ait. **I**ta et vidi inquit sedes et sedentes super eas et iudicium daturum est. non habet putandum est de ultimo iudicio dicitur. sed sedes prepositorum. et ipsi prepositi intelligendi sunt per quos ecclesia nunc gubernatur. **I**udicium autem daturum nullum melius accipiendum videtur. quod id quod dictum est. que ligaueritis in terra ligata erunt in celo. et que solueritis in terra. soluta erunt et in celo. **V**nde apostolus. **Q**uid enim mihi est inquit de his qui foris sunt iudicare. **N**one de his qui intus sunt vos iudicatis. **E**t ait inquit occisorum propter testimonium ihesu. et propter verbum dei sbauditur quod postea dicitur esse. regnauerunt etiam ihesu mille annis. ait scilicet martirum non dux sibi corporibus suis redditis. neque enim piorum aut mortuorum sepantur ab ecclesia que etiam nunc est regnum christi. **A**lio quoniam nec ad altare dei fiet eorum memoria in commemoratione corporis christi nec aliquid prodesset ad eius in periculis baptismum currere. ne sine illo finiat huius vita. nec ad reconciliationem. si forte per penitentiam malave officium quisque ab eodem corpore sepatus est. **C**ur ei sunt ista nisi quod fideles etiam defuncti membra sunt eius. **Q**uauis ergo cum suis corporibus non dux

sunt iam tamē eoz aie regnāe cum illo. Dum isti mille āni decurrūt. Vnde in hoc eodem li bro 7 alibi legitur. Beati mortui q̄ in domino moriūtur; amodo iam diē spūs 7 requiescant a laboribus suis. nam opa illoꝝ sequūtur illos. Regnat itaq; cum xpō nūc p̄mum eccia in vi uis 7 mortuis. Propterea em̄ sicut diē aplūs mortuꝝ est xp̄us; vt 7 viuoz 7 mortuoz dñe tur. Sed ideo t̄mmodo martiz aias omemo raut. q̄ ipsi p̄cipue regnant mortui qui vsq; ad morteꝝ p̄ veritate certarūt. Sed a parte totum etiā ceteros mortuos intelligimꝝ p̄ti nētes ad ecciam quod est regnuz xp̄i. Quod vero sequit̄. 7 si qui nō adorauerūt bestiam nec imaginē eius. neq; acceperūt insc̄ptionem in frōte aut in manu sua. simul de viuis 7 mortuis debemus accipere. Que sit porro ista bestia. quāuis sit diligētius requirēdum; nō tam ab horret a fide recta vt ip̄a impia ciuitas intel ligatur 7 p̄plūs infidelium otariuz p̄lo fidei 7 ciuitati dei. Imago vero eius simulatio eiꝝ mihi videtur. in eis vīz homibus qui velut fi dem p̄fiteūtur. 7 infideliē viuunt. Finiūt em̄ se esse quod nō sunt. vocāturq; nō veraci effi gie. sed fallaci imagine xp̄iani. Ad eādem nā q; bestiam primēt nō solum ap̄te mimicī nomi nis xp̄i. 7 eius gloriofissime ciuitatis. s; etiam zysania que de regno eius q̄d est eccia in fine seculi colligēda sunt. Et q̄ sunt qui nō adorāt bestiam nec imaginē eius. nisi qui faciunt q̄d ait aplūs. ne fitis iuguz ducētes cum infideli bus. Non adorāt em̄. id est nō osentiūt. nō sibi ciūtur. neq; accipiūt insc̄ptionem notam scilicet em̄inis in frōte p̄pter pfessionem. in manu p̄pter opationem. Ab his ergo malis alieni fi ue adhuc in ista mortali carne viuētes. siue d fundati regnāt cum xpō iam nūc modo quod ā modo huic temp̄i og ruo p̄ totum b̄ m̄ualuz q̄d nūo mille significāt ānoꝝ. Reliqui eorum inq̄t nō vixerūt. hora em̄ nunc est cum mortui audiēt vocem filij dei. 7 qui audierint viuēt. Reliq̄ vero eoz nō viuēt. Quod vero s̄bidit donec finiatur mille āni; intelligēdum est q̄ eo temp̄e nō vixerūt quouiuē debuerūt ad vi tam sc; de morte trāseundo. Et ideo cum diēs venerit q̄ fiat 7 cozpoz resurrectio; nō ad vi tam de monumētis p̄cedent. s; ad iudiciū ad dānationem sc; que sc̄da mors d̄r. Donec fini anē em̄ mille āni quicūq; nō vixerit id est isto toto tempore q̄ agitur p̄ma resurrectio non audierit vocem filij dei. 7 ad vitam de morte nō trāstie rit. p̄fecto in sc̄da resurrectōne que carnis est in mortem sc̄dam cum ip̄a carne t̄n sibi. Sequitur em̄ 7 diē. Nec resurrectio p̄ma est. Beatus 7 sanctꝝ qui habet in hac p̄ma res surrectōne p̄tem id est particeps eius est. Ip̄

se autem ē particeps eius q̄ nō solum a morte que in peccatis est r̄iuisit. verum etiā in eo q̄ r̄iuxerit p̄manebit. In istis inq̄t sc̄da mors nō habet potestatem. Habet autē in reliq̄s de quibꝝ sup̄ius ait. reliq̄ eoz non vixerunt do nec finiatur mille āni; qm̄ toto isto temp̄e in euallo quod mille ānos vocat quātuncūq; in eo q̄sq; eoz vixit in cozpe nō r̄iuxit a morte i q̄ eū tenebat impietas. ut sic r̄iuisit sc̄do p̄me resurrectōnis particeps fiet. atq; in eo pote statem sc̄da mors nō h̄bet. Ca. x.

SVnt qui putāt resurrectōnem dici nō posse nisi cozpoz; ideoq; istam q̄z p̄i mā in cozporibus futuram esse cōten dūt. Quoz em̄ est inquit cadere. eoz est re surgē. Cadunt autē cozpa moriendo. nam a cadēdo cadauera nuncupātur. Non ergo aia tum inquit resurrectio potest esse s; cozporū. Sed quid oīra aplūm dicūt qui eam resurre ctōez appellat. Nam s̄m̄ interiorē. nō s̄m̄ ex teriorē homiem vtiq; resurrexerāt q̄bus ait. Si resurrexistis cum xpō; que sursum sunt sapi te. Quem sensum s̄b verbis alijs alibi posuit dicens. Vt quē admodum xp̄us resurrexit a mortuis p̄ gloriā p̄ris; sic et nos in nouitate vite ambulemꝝ. Vnde est 7 illd. Surge q̄ doz mis 7 exurge a mortuis 7 illuminabit te xp̄us. Quod autē dicunt nō posse resurgē. nisi qui cadūt. 7 ideo putāt resurrectōnem ad cozpora nō ad aias p̄tinere. quia cozpoz est cadē cur nō audiūt n̄ cedatis ab illo ne cadatis. 7 suo domio stat. aut cadit. et qui se putat stare vi deat ne cadat. Puto em̄ q̄ in anima nō i coz poz casus iste cauedus est. Si igitur cadētū em̄ resurrectio. cadūt autē 7 anime; p̄fecto et animas r̄surgē ofitendum ē. Ad autēz euz dixisset in istis sc̄da mors nō habet p̄tatem ad iūxit atq; ait. sed erūt sacerdotes dei 7 xp̄i. et regnabūt cum eo mille ānis; nō vtiq; de solis ep̄is 7 p̄sbitēris dictum est qui p̄p̄rie iam vo cant in ecclesia sac̄dotes sed sicut omēs xp̄of dicimus p̄pter mysticuz crisma; sic omēs sac̄ dotes qm̄ mēbra sunt vnius sac̄dotis. De qui bus aplūs petrus. Plebs inq̄t sancta a regale sac̄dotium. Sane s; breuit atq; t̄nseunt infinu auit esse deuz xp̄um dicēdo sac̄dotes d̄i 7 cri sti s̄est parris 7 filij. quāuis p̄pter formā sui sicut hominis filius. ita etiā sac̄dos xp̄us esse ctus sit in c̄num. s̄m̄ ordinem melchisedech. de qua re in hoc op̄e nō semel diximꝝ. Ca. xi.

ET cum finiti fuerint inq̄t mille āni soluet sathanas de custodia sua. 7 exhibit ad seducēdas natiōes q̄ sunt in q̄tuor angulis t̄re gog 7 magog. 7 trahet eos in bellum quoz numerus est ut arena maris. Ad hoc ergo tūc seduc; ut i s̄ bellū t̄bat

Nam et antea modis quibus poterat per mala multa et varia seducebat. Exhibet autem dicitur est in apertam persecutionem de latebris erupet odiorum. Hec enim erit nouissima persecutio nouissima imminente iudicio quam sancta ecclesia eorum terrarum orbe patietur; uniuersa scilicet ciuitas christi ab uniuersa dyaboli ciuitate quatenus erit uel quod super terram. Hecites quippe iste quas appellat gog et magog non sic sunt accipiende tanquam sint aliqui in aliqua parte terrarum barbari osti/ruti siue quos quidam suspicatur getas et masagetas propter litteras horum nominum primas siue aliquos alios alienigenas et a romano iure seculi deos. Toto namque orbe terrarum significati sunt isti esse cum dicitur est: nationes que sunt in quatuor angulis terre easque sbiecit esse gog et magog. Quorum interpretatio est non esse operim? gog rectum magog detectum tanquam domus: et ipse qui preedit de domo. Hentes igitur sunt hij in quibus dyabolum uelut in abisso superius intelligebamus inclusus et ipse de illis quodammodo sese efferes et preedens ut ille sicut rectum ipse detectus. Si autem utrumque referamus ad getes non unus horum ad illas alterus ad dyabolum et rectum ipse sunt quod in eis nunc includit et quodammodo tegitur in imico antiquus et detectum ipse erit quando in apertum odium de opto erupture sunt. Quod uero ait et ascenderunt super terram latitudinem et cinxerunt castra sanctorum et dilectam ciuitatem: non utique ad unum locum uenisse uel uenturi esse significati sunt quia in uno loco aliquo fuerint castra sanctorum et dilecta ciuitas cum non sit nisi christi ecclesia toto terrarum orbe diffusa. Ac per huiusmodi tunc erit que in omnibus gentibus erit quod significatum est nomine latitudinis terre: ibi erunt castra sanctorum ibi erit dilecta deo ciuitas eius ibi ab omnibus inimicis suis quod et ipsi in omnibus gentibus cum illa est persecutio illius immanitate cingetur. Hec est in angustiis tribulationis artabitur uirgebitur ocludetur nec militiam suam deseret que uocauit est appellata castrorum. // Ca. xij

Quod uero ait et descendit ignis de celo et comedit eos non extremum putandum est id esse supplicium quod erit cum dicitur discende a me maledicti in ignem eternum. Tunc quippe in ignem mittentur ipsi non ignis de celo ueniet in ipsos. Hic autem bene intelligitur ignis de celo de ipsa firmitate sanctorum qua non cessuri sunt seueritibus ut eorum faciatis uoluerint atem. Firmamentum est enim celum cuius firmitate illic cruci abutur ardentissimo zelo quoniam non potuerunt attrahere in partes anticristi sanctos christi. Et ipse erit ignis qui comedit eos et hoc a deo quod dei munus insuperabiles fuerint sancti uel excruciantur inimici. Sicut enim bo-

no positum est zelus domus tue comedit meretricem et cotario zelus occupauit plebem meretricem. Et nunc ignis cotarios comedit et nunc utique excepto scilicet ultimi illius igne iudicii. Aut si eam plagam qua percutiendi sunt ecclesie persecutores ueniente ias christo quos uenientes inueniet super terram quomodo inficiet antichristum spiritus sanctus sui ignem appellauit descendente de celo eosque comedet. Neque hoc ultimam supplicium erit impiorum sed illud quod facta corporum resurrectione passuri sunt. // Ca. xij

Hec persecutio nouissima que futura est ab antichristo sicut iam diximus quod et in libro superius et apud danieli prophetaz positum est tribus annis et sex mensibus erit quod tempus quauis exciui uerum et mille annos pertineat quibus et dyabolum ligatum dicitur sanctos regnare cum christo an eis sex annis hoc paruulum spaciis super addatur atque extra sit merito ambigitur quod si dixerimus ad eosdem annos hoc pretere non tanto tempore sed pluriore cum christo regnum sanctorum recipitur extendi quod dyabolum alligari. Persecutio enim sancti cum suo regere etiam in ipsa persecutione precipue regnabunt mala tanta uimcentes quoniam iam dyabolum non erit alligatus ut eos persequi omnibus uiribus possit. Quomodo ergo ista scriptura eisdem mille annis utrumque determinat dyaboli scilicet alligatione regnum sanctorum cum trium annorum et sex mensium intervallo prius definitur alligatio dyaboli quod regnum sanctorum in his mille annis cum christo. Si autem dixerimus paruulum persecutionis huius hoc spaciis non oportendum in mille annis sed eis impletis potius adiciendum ut prope possit intelligi quod cum dixerit sacerdos dei et christi regnabunt cum eo mille annis adiecit et cum finiti fuerint mille anni soluetur sathanas de custodia sua. Iste enim modo et regnum sanctorum et uinculum dyaboli simul cessatura esse significat ut deinde persecutionis illius tempus nec ad sanctorum regnum nec ad custodiam sathane quod rum utrumque in mille annis est pertinens sed super additum et extra oportendum esse credatur cogentem fatemur sanctos in illa persecutione regnatos non esse cum christo. Sed quis audeat dicere tunc cum illo non regnatura sua membra quoniam ei maxime atque fortissime cohererunt et quo tempore quando erit acrior impetus belli tanto maior gloria non cedebit tanto densior corona martiris. Aut si propter tribulationes quas passuri sunt non dicendum sunt regnaturi oleuque erit ut etiam superioribus diebus in eisdem mille annis quicunque fuerint sanctorum eo ipso tempore tribulationis sue cum christo non regnasse dicatur ac per hoc et illi quorum animas audet libri huius uidisse se scribit otiosorum propter testimonium ihesu et prope

verbus dei non regnabat cum christo quando pariebatur psecutus et ipsi regnum christi non erant quos christus excellentius possidebat. Absurdum finis id quidem est et oino ad usum duz. Sed certe anime victrices gloriosissimorum martirum omnibus doloribus ac laboribus superatis atque finitis postea quam mortalia membra posuerunt cum christo utique regnauerunt et regnant donec finiantur mille anni et postea receptis etiam corporibus iam immortalibus regnent. **P**ostmodum tribus illis annis atque dimidio anime occisorum pro eius martirio et que antea de corporibus exierunt et que ipsa nouissima psecutio sunt exire: regnabunt cum illo donec finiant mortale seculum et ad illud regnum ubi mors non erit transferantur. **Q**uo circa cum christo regnatum sanctorum plures anni erunt quam vinculi dyaboli atque custodia die qui illi eius suo rege dei filio iam dyabolo non ligato etiam per tres illos annos ac semisse regnabunt. **R**emaneat igitur cum audiuimus sacerdotes dei et christi regnabunt eius eo mille annis et cum finiti fuerint mille anni soluet sathanas de custodia sua et non regni huius sanctorum intelligamur annos mille finiti sed vinculi dyaboli atque custodia die ut annos mille id est annos omnes suos quoque pars habeat diuisis ac propriis plixitibus finitendos ampliore sanctorum regno breuiore dyaboli vinculo. **A**ut certe quam tribus annorum sex mensibus breuissimum spacium est operari noluisse creditur siue quod minus sathane vinculis siue quod amplius videtur regnum habeat sanctorum hic de qua dimgeris annis in sextodecimo huius operis volumine disputavi quam plus aliquid erat et tamen quod dimgeris sunt nuncupati et talia sepe repiunt in literis sacris si quis aduertat. **Ca. xxiij.**

Post hac autem memoratorem nouissime psecutionis breuiter plecti totum quod ultimo iam iudicio dyabolus et cum suo principe ciuitas inimica passura est. **D**icit enim et dyabolus qui seducebat eos missus est in stagnum ignis et sulphuris quo et bestia et psecutus prophete exercitabatur die et nocte in secula seculorum. **B**estiam hanc intelligi ipsam impietatis ciuitatem super iam diximus. **P**seudo propheta vero eius aut antichristus est et imago illa id est figuratum de quo ibi locuti sumus. **P**ost hanc ipsam nouissimum iudicium quod erit in secunda resurrectione mortuorum que corporum est recapitulatio narras quomodo fuit sibi reuelatum et vidi inquit thronum magnum et candidum et sedentem super eum et ab eius facie fugit celum et terra et locus eorum non est mutus. **N**on ait vidi thronum magnum et candidum et sedentem super eum et ab eius facie fugit celum et terra quam non tunc scimus est id est antequam esset de viuis et mortuis iudicatum sed eum se vidisse dixit in throno sedentem a cuius fa-

cie fugit celus et terra sed postea. **P**eracto quippe iudicio tunc esse definat hanc celum et hanc terra quam incipiet esse celum nouum et terra noua. **M**utatione namque rerum non oimodo interitu transibit hic mundus. **V**nde et apertus ait. **P**roterit eius figura huius mundi volo vos sine sollicitudine esse. **F**igura ergo proterit non natura. **C**um ergo se iohannes vidisse dixisset sedentem super thronum cuius a facie quod postea futurus est fugit celus et terra et vidi inquit mortuos magnos et pusillos et apertus sunt libri et alius liber apertus est qui est vite euuiscuiscus et iudicati sunt mortui ex ipsis scripturis librorum secundum facta sua. **L**ibros dicit etiam apertus et librorum. **S**ed librum cuiusmodi non tacuit qui est inquit vite euuiscuiscus. **E**rgo illi libri quos pro loco posuit intelligendi sunt sancti et veteres et noui ut in illis ostenderetur quod deus fieri sua mandata iussisset in illo autem qui est vite euuiscuiscus quod horum quisque non fecisset siue fecisset. **Q**ui liber si carnalis cogitetur quod eius magnitudinem aut latitudinem valeat estimare. **A**ut quanto tempore legi poterit liber in quo scripte sunt euuiscuiscus vite euuiscuiscus. **A**n tatus angelorum nus aderit quatuor hominum erit et vitas sua quisque ab angelo sibi adhibito audiet recitari. **N**on ergo vnus liber erit oim sed singuli singulorum. **S**criptura vero ista vnus volens intelligi et alius inquit liber apertus est. **A**rueda igitur vis est intelligenda diuina que fit et ut cuius opera sua vel bona vel mala ciuitas in memoriam reuocetur et mentis intuitu miraceleritate cernatur ut accuset vel excuset scientia conscientiam atque ita simul et omnes et singuli iudicentur. **Q**ue nimirum vis diuina sibi nomen accepit. **I**n ea quippe quodammodo legitur que quid ea faciente recolitur. **V**t autem ostendat quod mortui sunt iudicandi pusilli eius magnis recapitulando dicit tanquam ad id redies quod proterat potius distulerat. **E**t exhibuit mortuos mare qui in eo erant et mors et infernus ediderunt mortuos quos habebant in se. **H**oc proculdubio plus factum est quam essent mortui iudicati et tunc illud plus dictum est. **E**rgo est quod dixi recapitulando eum ad id redisse quod intermiserat. **N**unc autem ad ordinem tendit atque ut explicaretur ipse ordo comodius etiam de iudicatis mortuis quod iam dixerat suo reperit loco. **C**um enim dixisset et exhibuit mortuos mare qui in eo erant et mors et infernus reddiderunt mortuos quos in se habebant mox addidit quod paulo ante posuerat. **E**t iudicati sunt singuli secundum facta sua hoc est cum quod super dixerat et iudicati sunt mortui secundum facta sua. **Ca. xv.**

Ed qui sunt mortui quos exhibuit mare qui in eo erant. **N**eqe enim qui in mari moriuntur non sunt in inferno a corpora

7
eorum fuerunt in mari aut quod est absurdius ma-
re habeat tonos mortuos et infernum malorum. Quis
hoc potest autem? Sed profecto ouenienter quodam loco
loco mare per istum seculo positum accipiunt. Cuius
ergo et quod hic inueniet christus in corpore constitutos
simul significaret cum eis qui resurrexerunt sunt iu-
dicandos etiam ipsos mortuos appellauit bo-
nos quibus dicitur. **M**ortui enim estis et uita astra ab
secundaria est cum christo in deo et malos de quibus dicitur
sine mortuos sepelire mortuos suos. Possunt
mortui etiam propter hoc dici: quod mortalia gerunt
corpora. Unde apostolus. **C**orpus quidem inquit mor-
tuum est propter peccatum spiritus autem uita est propter iu-
sticiam utrumque in homine uiuente atque in hoc cor-
pe constituto esse demonstrans et corpus mortuum
et spiritum uitam. **N**ec tamen dixit corpus mor-
tale sed mortuum quauis eadem paulo post et
mortalia corpora sicut uisitatus uocatur ap-
pellat. hos ergo mortuos exhibuit mare quod in
eo erat id est exhibuit homines hoc seculum qui-
cumque in eo erant quia nodum obierant. **E**t mors
et infernus inquit reddiderunt mortuos quos in se
habebant. **M**are exhibuit quod sicut inuerti sunt af-
fuerunt. **M**ors uero et infernus reddiderunt quoniam
uite de qua iam exierant reuocarunt. **N**ec fru-
stra fortasse non satis fuit ut diceret mors aut in-
fernus sed utrumque dicitur est. **M**ors propter ho-
nos qui tunc modo morte perpeti potuerunt non et
infernum infernus autem propter malos qui etiam
penas apud inferos pendunt. **S**i enim non absurde
credi uideret antiquos etiam sanctos qui ueteri
christi tenuerunt fidem locis quidem a tormentis in-
ferorum remotissimis sed apud inferos fuisse do-
nec eos inde sanguis christi et ad ea loca descen-
sus erueret profecto demeritis boni fideles effu-
so illo precio iam redempti. pro suis inferos nesci-
unt donec etiam recipiant corporibus bona recipi-
ant quod merentur. **C**um autem dixisset et iudicari
sunt singuli secundum facta sua breuiter subiicit quod ad
modum fuerit iudicari. **E**t mors et infernus in-
quit missi sunt in stagnum ignis his nominibus sig-
nificans dyabolus quoniam mortis est auctor inferna-
que penarum uniuersarum simul demonum societas et
hoc enim est quod super euidentius percupando
iam dixerat et dyabolus qui seducebat eos mis-
sus est in stagnum ignis et sulphuris. **Q**uod uero
obscurius adiuxerat dicens quo et bestia et
pseudo prophetarum hic aptius et qui non sunt in-
uerti inquit in libro uite scripti missi sunt in stagnum
ignis. **N**on deus libere ista commemorat ne obliui-
one fallatur sed predestinationem significat eorum
quibus eterna dabitur uita. **N**ec enim nescit eos
deus et in hoc libro legit ut sciat sed potius ip-
sa eius presentia de illis quod falli non potest liber est
uite in quibus sunt scripti id est ante perogit. **Ca.**
xvi.

Anito autem iudicio quo pronunciauit
iudicandos malos restat ut etiam de ho-
minibus dicat. **J**am enim explicauit quod bre-
uiter a domino dictum est. **I**bi uero in supplicium eter-
num sequitur ut explicet quod et ibi dicitur. **I**usti autem
in uitam eternam. **E**t uidi inquit celum nouum et ter-
ram nouam. **N**am primus celum et terra recesserunt
et mare iam non est. **I**sto fiet ordine quod superius per-
ocupando iam dixit uidisse se super thronum seden-
tem cuius a facie fugit celus et terra. **J**udicatis
quippe his qui scripti non sunt in libro uite et in
eternum ignem missi qui ignis cuius uisum non est in
mundi uel rerum parte fuerit sit. **H**omines scire ar-
bitror neminem nisi forte cui spiritus diuinus ostendit
dicit. **T**unc figura huius mundi mundanorum igni-
um obflagratione preteribit: sic factum est mundana-
rum aquarum inundatione diluuii. **I**lla itaque ut
dixi obflagratione mundana elementorum corrupti-
biliu qualitates que corporibus nostris corruptibili-
bus congruebant ardebo penitus interibunt. **A**t
ipsa substantias qualitates habent que corporibus im-
mortalibus mirabili mutacione oueniant ut scilicet
mundus in melius inouatus apte accomode-
tur hominibus etiam carne in melius in nouariis. **N**on
autem ait et mare iam non est uerum maximo illo
ardore siccetur an et ipsum uertat in melius non
facile dixerim. **C**elus quippe nouum et terram no-
uam futuram legimus. **D**e mari autem nouo aliquid
me uisum legisse non recolo nisi quod in hoc eodem
libro reperitur tanquam mare uireus simile cristal-
lo. **S**ed tunc de isto sine seculi non loquebatur
nec proprie dixisse uideri: mare scilicet tanquam mare quoniam
uis et nunc sic amat prophetica locutio prophetarum
bis translata miscere ac si quodammodo relare quod
dicitur: potuit de illo mari dicere et mare iam non est
de quo super dixerat et exhibuit mortuos mare
qui in eo erant. **J**am enim tunc non erit hoc secu-
lum uita mortalium turbulenter et periculosum
quod maris nomine figurauit. **Ca.** xvii.
Et uidi autem inquit magna iherusalem
nouam uidi descendentem de celo a deo
aptatam quasi nouam nuptiam ornata
marito suo. **E**t audiui uocem magnam de throno
no dicentem. **E**cce thabnaculus dei cum hominibus
et habitabit cum eis et erunt ipsi populus eius et
ipse deus erit cum eis. **E**t absterget ab oculis
eorum omnes lacrimas et mors iam non erit nec luctus
nec clamor sed nec ullus dolor quia porta abierunt.
Et dixit qui sedet in throno. **E**cce noua
facio omnia. **D**e celo descendere ista ciuitas dicitur
quoniam celestis est gratia qua deus eam fecit.
Propter quod ei dicit etiam per prophetam. **E**go super do-
minum facies te. **E**t de celo quidem ab inicio sui
descendit ex quo per huius seculi tempus gratia
dei desuper uenire per lauacrum regenerationis in
spiritu sancto misso de celo subinde ciues eius

acrescūt. Sed p̄ iudiciū dei quod erit nouissimū p̄ eius filium ih̄esū xp̄m. tanta eius et t̄as noua dei munē claritas apparebit. vt nulla remaneat vetustatis vestigia. q̄mquidē et cor̄pora ad incorruptiōz atq; immortalitatē nouā ex verē corruptione atq; mortalitate t̄nsibūt. Nam h̄ de isto tempe accipe quo regnāt cur̄ rege suo mille ānis impudētie nimie mibi vidē. cum aptissime dicat. absterget de⁹ oēm lacrimā ab ocul̄ eoz. et mors iam nō erit neq; luctus neq; clamor. s; nec dolor. vllus. Quis vero tam sit tā absurdus. et obstinatissima otēri one v̄sanus qui audeat affirmare in hui⁹ mōtalitatis erūnis. nō dico p̄ s̄m sanctū. s; vnūquēq; sc̄toz qui h̄c v̄l ducat vel ducatur sit vel duxerit vitā. nullas h̄ntem lacrimas vel dolores. cū potius quātō quisq; est sanctior et de fiderij sancti plenior. tāto sit eius in orādo fle tus v̄terior. An nō est vox ciuis sup̄ne ibi. facte sunt mibi lacrimae panes die ac nocte et lauābo p̄ singulas noctes lectū meū. in lacrimis meis stratus meū rigabo. et gemitus me⁹ nō est absconditus a te. et dolor meus inouat⁹ est. Aut vero nō eius filij sunt qui ingemiscēt gūati. in quo nolūt expoliari. sed supuestiri vt absorbeat mō. le a vitā. Rōne ipsi sunt q̄ p̄micias h̄ntes spūs in semetipsis ingemiscūt. ad p̄tionē expectātes redemptiōz corp̄is sui. An ip̄e ap̄lus paulus nō erat sup̄nus iherosolimitanus. vel nō multo magis h̄ erat q̄n p̄ israhelitis fratrib⁹ carnalibus suis tristitia illi erat magna et otim⁹ dolor cordis eius. Quādo at mors nō erit in ista ciuitate n̄ quādo dicetur. Vbi est mors otentiō tua. vbi est mors aculeus tuus. Aculeus at mortis est peccatū. Ad tūc vtiq; nō erit q̄n dicetur. vbi est. Nūc vero nō qui libet infimus ciuis illius ciuitatis. s; idē iste iohānes in epla clamat. Si dixerim⁹ q; pctm̄ nō habem⁹ nos ipsos seducim⁹ et veritas in nob̄ nō est. Et in h̄ q̄dem libro cuius nomen est apocalip̄. obscura multa dicunt vt mētē legētis exerceāt. et pauca in eo sūt. ex quoz manifestatōe indagetur cetera cui⁹ latore. maxime q; sic eadem multis modis repetit. ut alia atq; alia dicē videat cum aliē atq; aliter h̄c ip̄a dicere vestigēt. Verus in his h̄bis vbi ait. Absterget omēs lacrimas ab ocul̄ eoz et mors iam nō erit. neq; luctus. neq; clamor. sed nec dolor. vllus tanta luce dicta sunt de seculo futuro et immortalitate atq; eūitate sanctoz. Tunc em̄ soluz atq; ibi solum ista n̄ erit vt nulla debeat⁹ in literis sacris querē legere manifesta. si hec putauerim⁹ obscura.

Nunc iam videam⁹. **Ca. xviii.** quid etiaz ap̄lus petrus de h̄ iudicō sc̄pserit. Veniet inquit in nouissimo

dierū illusione illudētes s̄m p̄rias occupiscentias suas eūtes et dicētes. Vbi est p̄missus p̄ntie ip̄sus. Ex quo em̄ p̄tes dormierūt. sic oia p̄seuerāt ab inicio creature. Latet em̄ illos h̄ volētes quia celi erāt olim et t̄ra de aqua. et p̄ aquaz ostitura dei verbo p̄ que qui tūc erat mūdus aqua mūdatus deperijt. Qui autē n̄ sunt celi et terra eodem h̄bo repositi sunt. igni resuandi in diem iudicij et p̄ditionis hoīm impioz. Hoc vnū vero non lateat vos carissimi. quia vn⁹ dies apud d̄m sicut mille āni. et mille āni sicut dies vnus. Non tardat d̄s. p̄missum. sicut quidā tarditatez existimāt. sed patieter fert p̄pter vos. nolens aliq; perire. sed omēs in p̄niam cōuertī. Veniet at̄ dies domini ut fur. in quo celi magno impetu t̄nscurrēt. elemēta at̄ ardentia resoluētur. et terra et que in ipsa sunt opera exurentur. His ḡ omibus peunitibus. quales optet esse vos in sc̄tis orationibus expectātes. et p̄parates ad p̄ntiam diei d̄ni p̄ quaz celi ardētes soluētur. et elemēta ignis ardore decoquētur. Nouos vero celos et t̄ram nouam s̄m p̄missa ip̄ius expectamus. in q̄bus iusticia inhabitat. Nihil hic dixit de resurrectione mortuoz. sed sane de p̄ditione mūdi huius satis. vbi etiam omemoras factū an̄ diluuiuz vidē. admonuisse quodāmodo q̄tenus in fine hui⁹ seculi mūdum istū periturū esse credamus. Nam et illo tempe pisse dixit. qui tūc erat mūdus nec solum orbē t̄re verū et celos quos vtiq; istos aereos intelligi⁹ quoz locus ac spaciū. tūc aqua crescēdo superauerat. Ergo totus ā pene totus aer iste vētosus. qd̄ celus vel potius celos vocat. s; istos vtiq; imos nō illos sup̄mos. vbi sol et luna et sidera ostentat sunt. ouersus fuerat in humidā q̄litatez. atq; h̄ modo cū terra perierat. cui⁹ t̄re vtiq; p̄or facies fuē at̄ deleta diluuiō. qui at̄nunc sunt in q̄t celi et t̄ra. eodem h̄bo repositi sunt. igni resuandi in diem iudicij et p̄ditionis hoīm impioz. Proinde qui celi et que t̄ra idē qui mūd⁹ p̄ eo mūdō qui diluuiō perijt ex eadem aqua repositus est ip̄e igni nouissimo resuatur in diem iudicij et p̄ditionis hoīm impioz. Nam et hoīm p̄pter magnā quādam omutātionē nō dubitat dicere p̄ditiones futurā. cū t̄n eoz quāuis in eūnis p̄mis sit māsura natura. Querat forsitā aliq; s. si post sc̄m iudicium iste mūdus ardebit anteq̄ p̄ illo celus nouū et t̄ra noua reponant eo ip̄so tpe ostagratōis ei⁹. vbi erūt sc̄ti cui⁹ eos h̄ntes corpa in aliq; cor̄pali loco esse necesse sit. possum⁹ r̄nde re futuros eos esse in sup̄iorib⁹ partib⁹. quoniam ita nō ascēdet flāma illius incēdij quē ad modum nec vnda diluuij. Talia q̄ppe illis inerūt corpora. vt illic sint vbi esse voluerit sed nec

ignem offlagratōis illius primescūt immorta-
les atq; incorruptibiles facti. sicut viroz tri-
um corruptibilia corpa atq; mortalia. et in ca-
mio ardētī viuē illesa potuerūt. **Ca. xix.**

Multas euāgelicas apostolicasq; sen-
tētiās de dīno isto iudicio nouissimo
video m̄ esse p̄tereūdās. ne h̄ volumē
in nīmīā lōgitudīez puoluāz. s; nullo mō ē p̄-
tereūdus apl̄s paulus q̄ scribēs ad th̄salol-
nicēses. rogamus īquit vos f̄tes p̄ aduentuz
dñi n̄ri ih̄esu xp̄i. et nostre gregatōis in ip̄m
vt nō cito moneami mēte neq; ēre amini neq;
p̄ sp̄m̄. neq; p̄ verbū. neq; p̄ eplam tanq̄ per
nos missaz q̄ n̄i in f̄et dies dñi. **Re** quis vos se-
ducat v̄llo mō. qm̄ n̄i venerit refuga p̄m̄uz. et
reuelat? sūt homo p̄cti filius interit? q̄ adū
satur. et sup̄ extollit sup̄ om̄e qd̄ d̄r deus ā qd̄
colitur ita vt in templo dei sedeat ostēdās se
tanq̄ sit deus. **N**on retinetis in memoria qd̄
adhuc euz essem apud vos h̄ dicebā vob̄. **E**t
nūc quid detineat scitis. ut reuelet in suo tpe
Jam em̄ m̄steriū iniquitatis opatur. t̄m̄ q̄ mo-
do tenet teneat donec de medio fiat. **E**t tūc re-
uelabit iniquū. quē dñs ih̄esus xp̄s interficiet
spiritū ozil sui. et euacuabit illuminatōz p̄tie
sue. eum cui? ē p̄ntia h̄m̄ opationē sathane in
om̄i h̄tute et signis et p̄digijs mēdaci. et in oī
seductōne iniquitatis his qui p̄erūt p̄ eo qd̄ di-
lectōz veritatis nō r̄ceperūt vt salui fierēt. et
ideo mittet illis deus opatōez erroris ut cre-
dant mēdacio et iudicētur oēs qui nō credid-
rūt veritati. sed osenserūt iniquitati. **N**ulli du-
biuz est eum de anti xp̄o ista dixisse diez iudi-
cij. **N**ūc em̄ appellat diem dñi nō esse v̄turus
nisi ille p̄o: venerit quē refugaz vocat vtiq; a
dño deo. **N**d̄ si de oibus impijs merito dici po-
test. q̄nto magis de isto. **S**ed in q̄ templo dei
sit sc̄surus incertuz est. vtz in illa ruina tēpli
qd̄ a salomone rege ostendit est. an vero in ec-
clesia. **N**on em̄ templū alicui? idoli ā demōis
templū dei apl̄s dicēt. **V**nd̄ nōnulli nō ip̄-
suz p̄ncipes sed vniūsz quodāmodo corpus
eius id ē ad eū p̄m̄ecem hōim multitudinem si-
mul cū ip̄o suo p̄ncipe. h̄ loco intelligi anticri-
stū volūt rectiusq; putat etiam latine dici sic
in greco ē. nō in templo dei. s; in templū dei se-
deat tanq̄ ip̄e sit templū dei qd̄ est ecc̄ia. sic di-
cimus sedeat in amicū. id ē velut amicus. vel
si qd̄ aliud isto locutōis ḡne dici solet. **N**d̄ at
ait et nūc detineat scitis. id ē quid sit i mora q̄
cā sit dilatōis eius vt reuelet in suo tpe scitis
qm̄ scire illos dixit. apte h̄ dicē noluit. **E**t i do-
nos qui nescimus qd̄ illi sciebāt puenire cū la-
tore ad id qd̄ sensit apl̄s cupim̄. nec valem̄
Prob̄im qz illa que addidit. hūc sensuz faci-

une obscuriorē. **N**az qd̄ est. iam em̄ m̄sterium
iniquitatis apatur t̄m̄ qui mō tenet teneat.
donec de medio fiat. et tūc reuelabit iniquus.
Ego p̄sus qd̄ dixerit me fateor. **I**gnare. **S**us-
pirōes t̄m̄ hōim quas v̄l audire vel legē potui
nō taceo. **Q**uid ā putat hoc de impio d̄m̄ fu-
isse romano. et p̄tē a pauluz apl̄m̄ nō id aperte
scribē voluisse ne calūniāz s; incurrēt. qd̄ ro-
mano impio male optauit euz sperare ē et nuz
vt h̄ quod dixit. iā em̄ m̄steriū iniquitatis ope-
rat. **N**eronez volūt intelligi. cuius iam sc̄a ve-
lut anti xp̄i videbant. **V**nd̄ nōnulli ip̄m̄ resur-
recturū et futuruz anti xp̄m̄ suspicatur. alij ve-
ro nec occisuz putat. sed h̄ tractū potū vt pu-
tare ē occisuz et viuū occultare in vigore ip̄i
us etatis in q̄ fuit cū credere ē extind̄. donec
suo tpe reuelet et restituaet in regnuz. **S**ed mul-
tum m̄ mira ē hec opinatiuz tāta p̄sumptō. **U**-
lud t̄m̄ qd̄ ait apl̄s. t̄m̄ qui mō tenet teneat do-
nec de medio fiat. nō absurde de ip̄o romano
ip̄erio credid̄ d̄m̄. tanq̄ didit sit. **T**atū qm̄
impat̄ ip̄eret. donec de medio fiat id est de me-
dio rollat. **E**t tūc reuelabit iniquū quem fiḡi-
cari anti xp̄m̄ nullus ābigit. **A**lij vero et qd̄ ait
quid detineat scitis. et m̄steriū opari iniquitatis
nō putat d̄m̄ nisi de mal̄ et f̄ctis qui sunt i ec-
clesia. donec pueniat ad t̄m̄ numez. qui anti-
sto magnuz p̄lm̄ faciat. et h̄ esse m̄steriū iniq̄-
tatis. qz vid̄ occultū. h̄tari at apl̄m̄ fideles
vt in fide quā tenet tenacit̄ p̄seuerēt dicēdo
t̄m̄ qui mō tenet teneat donec de medio fiat.
h̄ ē donec exeat de medio ecc̄ie m̄steriū iniqui-
tatis qd̄ nō occultuz est. **A**d ip̄m̄ em̄ m̄steriuz
p̄rinē arbitran̄. qd̄ ait in epl̄a sua iohānes
euāgelista. **P**ueri nouissima hora ē. et sicut au-
distis qd̄ anti xp̄s sit v̄turus. nūc at anti xp̄i
multi facti sunt. **V**nd̄ de cognoscim̄. qz nouissi-
ma sit hora. **E**x nobis exierūt sed nō erāt ex no-
bis. **N**d̄ si fuissent ex nob̄; permāssissent vtiq;
nobiscuz. **S**icut ergo ante finem in hac hora
inquirūt quā iohānes nouissimaz dicit. exierūt
multi heretici de medio ecc̄ie. quos multos
dicit anti xp̄os. ita omnes tunc inde exibunt.
qui nō ad cristuz. sed ad illuz nouissimum anti
xp̄m̄ p̄nebunt. et tunc reuelabitur. **A**lius er-
go sic. alius autem sic apostoli obscura verba
coniectat. quod tamen eum dixisse non est du-
bium. non veniet ad viuos et mortuos iudicā-
dos cristus. nisi prius veniat ad seducendos
in anima mortuos aduersariuz eius anticri-
stus. quauis ad occultū iam iudiciū dei per-
tinet. qd̄ ab illo seducentur. **P**resentia quip̄-
pe eius erit sicut didit est h̄m̄ operationez sa-
thane in om̄i h̄tute signis et p̄digijs mēdaci
et in om̄i seductōne iniquitatis his q̄ p̄erūt

Tunc em soluet sathanas. et p illum antixpm in omni sua virtute mirabilis quide sed meda- citer opabitur. Que solet ambigi. vtruz ppre rea dicta sint signa et pdigia medaciu qm mor- tales sensus p fantasmata deceptur est. vt qd no facit face videat. an quia illa ipa etiaz fierut vera pdigia ad medaciu ptabet cre- dituros no ea potuisse n dimitus fieri virtute dyaboli nescientes maxie qn ratam quataz nu- qua habuit accepit potestates. Non em qua- do d celo ignis cecidit. et tanta familia cu ta- ris gregib9 peccoz sancti iob vno impetu ab- sumpsit. et turbo irruens et domu dei cieas filios eius occidit fantasmata fuerut. que tame fu- erut opera sathane cui deus dederat hac po- testates. Propter qd hoz ergo dicta sint pdi- gia et signa medaciu. tuc potius apparebit sed- ppter quotlibet hoz dictu sit. seducetur eis si- gnis atq pdigis qui seduci me buntur. peo- q dilectoz. Pitatis mqt no receptor vt salui fieret. Nec dubitauit apus ad de et dice. Go- mittere illis deus opa toem erroris vt credat med acio. Deus em mittere q: deus dyabolum face pmitte ista iusto ipo iudicio. quavis fa- ciat ille miq malignoq ofiio. vt iudicetur in- quit omes qui no crediderut veri tati. sz ofen- serut iniquitati. Proinde iudicati seducetur et seducti iudicabuntur sed iudicati seducetur il- lis iudicijs dei occulte iustis. iuste occultis. q- bus ab iudicio peccati ronalis creature nuqua iudicare cessauit. Seducti at iudicabuntur no iustissimo manifestoq iudicio p xpm ihesum ius- tissime iudicaturz iniustissime iudicatum.

Sed hic apus tacuit de **Ca. xx.** resurrectione mortuoz. ad eosbz ac- scribens in epla pma. nolimus inquit ignorare vos ftes de do: mi etibus vt no detri- stemini. sic et ceteri q spem no habent. Nam si credimus q ihesus mortuus e et resurrexit ita et deus eos qui dormierut p ihesum adducet cu illo. Hoc em vob dicim9 in verbo dni quia nos viuetes qui reliq sum9 in aduetu dni non puenientus eos qui an dormierut. qm ipe do- min9 in iussu. in voce archangeli. et i tuba dei descendet de celo: et mortui qui in xpo sunt re- surgent pmi. Deinde nos viuetes qui reliq su- mus simul cu illis rapiem9 in nubibus obuiam xpo in aera et sic semp cu dno erimus. Nec ver- ba apostolica resurrectoz mortuoz futura qn- veniet xpus vtiq ad viuos et mortuos iudica- dos pclarissime ondunt. Sed queri solet vtz illi quos hic viuetes iuenturus est xpus. quo- ru psonaz in se atq illos qui tuc secu viuebat- trafigurabat apus nunq oino morturi sut an ipo tempis puncto quo cu resurgenti9 ra- pietur in nubib9 in obuiaz xpo in aera. ad im-

mortalitate p morte mira celeritate ensibunt. **R**eg em dicendum est fieri no posse vt du per aera in sblime po: tant in illo spacio. et morian- tur. et reuiuiscat. Quod em ait. et ita semp- cus dno erimus. no sic accipienduz est tanq nos in aere dixerit semp cum dno esse masuros. quia nec ipe vtiqz ibi manebit. quo venies transitu- rus est. Veniet quippe ibitur obuia. no mane- ti sed ita cu dno erim9 id e sic erim9 semp ha- betes corpa sempitena. vbi cunq cu illo fueri- mus. Ad hunc em sensum q existimem9 etiaz illos qs hic viuos inuetur9 est dñs in ipo par- uo spacio et passuros morte. et accepturos im- mortalitate ipe apus nos vidz vrgere vbi di- cit in xpo omes viuificabunt. cum alio loco d- ipa loques resurrectone corpoz dicat tu qd- semias no viuificat nisi pus moriat. Quomo- do igitur qs viuetes hic xpus inueniet p imo- talitatez in illo viuificabuntur. et si no morian- tur cu videamus ppter b esse dcm. tu qd semi- nas no viuificat. n moriatur. Aut si recte no- dicimus semiari n ea corpa hoim que morie- do quo quo mo reuunt in tram sic sese habet- etiam illa in tngressorem prem gnis humani- dinus. plata sententia eta es in tram ibis: fa- tenduz est istos qs no duz de corpozib9 egres- sos cu veniet xpus inueniet. et in istis verb apo- stoli. et illis de genesi no teneri. qm sursum i nu- bibus rapti no vtiqz semiantur. q: nec eue in- tram nec redeut. siue nulla p: sus experiantur- morte. siue paulolu in aere moriatur. Sz ali- ud rursus occurrit. qd idem dicit apus cu de- resurrectone corpoz ad corint hos loquere. Omnes resurgemus vel sic alij codices hnt. om- nes dormiemus. Cum g nec resurrectio fieri n- mors pcelleret possit. nec dormitioez possimus in illo loco intellige n mortem quo oes vel dor- miat vel resurgat. si ta multi qsm corpe inue- turus est xpus. nec dormiet nec resurgat. Si- ergo sanctos qui repientur xpo viuete viu- tes. ei9 in obuia rapietur. crediderim9 in eo- dem raptu de mortalib9 corpoz exituros. et ad eadem mo: imortalia redituros. nullas in- verb apli patiemur angustias. siue vbi dicit- tu qd semias n viuificatur nisi moriat siue vbi- dicit. omes resurgem9 aut omes dormiemus: q: nec illi p imortalitate viuificabunt. n qm- libet paulolu tu ante moriatur. ac p hoc a re- surrectone no erut alicm qua dormitioe pce- dunt quavis breuissima. non tame nulla. Cur- autē nobis incredibile videat. illam multitu- diem corpoz in aere quodammodo semiari. atq- ibi prius immortalit atq in corruptibilite re- uiiscē. cum credam9 q idem ipe apostolus aptissime dic. in icu oculi futura resurrectoz in mebra sine fine vidtura. tantaqz facilitate.

tantaq; inestimabili velocitate rediturus. an-
 tiquissimoq; ead auctu puluerus. Nec ab illa
 sententia qua homini dcm est terra es et in terram
 ibis. futuros illos sanctos arbitremi imunes.
 si eoz morietiu in terra non recideret corpora: sed sic
 in ipso rapto morietur: ita et resurget dum fe-
 runt in aera. In terram quippe ibis id est in hoc
 ibis amissa vita quod eras antequam sumeres vitam:
 id est heris exanimatus quod eras antequam esses
 aiatus. Terra quippe insufflauit deus in facie
 flatu vite. cum factus est homo in animam viuam.
Tanquam dicetur. Terra es aiata quod non eras: ter-
 ra eris exanimis sic eras. quod sunt et antequam pul-
 trescat oia corpora mortuorum quod erit et illa si mo-
 rietur vbi cuiusq; morietur cum vita carebit. quia
 otinuo recepta sunt. Sic g' ibit in terram. quia
 ex viuis homibus terra erit. que admodum id
 in cinerem quod sit cinis: id in relictatem quod sit
 vetus. id in testam quod ex luto sit testa. Et alia
 sententia sic loquitur. Nunc autem sit futurum quod nunc pro-
 nunc ratiuncule viribus vtriusq; concimimus. tunc
 erit potius ut nosse possimus. Resurrectionem
 quippe mortuorum futuram et in carne quam christus ve-
 turus est viuos iudicaturus et mortuos. optet si
 christiani esse volumus ut credamus. Sed non ideo
 de hac re inanis est fides nostra: si que admodum
 fusa sit perfecte apprehendere non valeamus. Verum
 iam sic promissimus de hoc iudicio dei nouissimo
 etiam prophetici veres libri quod pronunciauerunt:
 quantum satis esse videbitur debemus ostendere. Nunc
 sic arbitror non tanta mora necesse erit tractari
 et exponi. si istis que quam promissimus lector curaue-
 rit adiuuari.

Ca. xxi.

D Prophetas resurgere inquit mor-
 tui. et resurgere qui erant in sepulchris
 et letabuntur omnes qui sunt in terra. Resur-
 gunt enim qui abs te est. sanitas illis est. terra vero im-
 pioz cadet. Totum illud superius ad resurrectio-
 nem pertinet beatorum. Nunc autem ait. terra vero impi-
 orum cadet. bene intelligitur dicitur: corpora vero im-
 pioz ruina damnationis excipiet. Nam porro si
 de bonorum resurrectione quod dicitur est diligenter
 et distinctius velim inueniri. ad primum referendū
 quod dcm est. resurgere mortui. ad secundum vero quod
 sequitur et resurgere qui erant in sepulchris. Quia
 si et illos inquam sanctos quos hic viuos inue-
 turus est dominus. eis agrue deputabit quod adiu-
 xit. et letabuntur omnes qui sunt in terra. rosei qui abs-
 te est sanitas illis est. Sanitate loco isto imor-
 talitatem rectissime accipimus. Ea namque est ple-
 nissima sanitas que non reficit alimentis. tanquam que
 tibi dicitur medicamentis. Et de iudicij die spe-
 pus dicitur bonis deinde terrens malos. id est propheta
 sic loquitur. Nec dicit dominus. Ecce ego declino
 in eos ut flumen pacis. et ut torrens mundas glo-
 riam gentium. Filij eorum super humeros portabunt

et super genua solabuntur. Nunc ad modum si que
 mater solent. ita ego vos solabor. et in iheru-
 salem solabimini. et videbitis. et gaudebit cor
 vestrum. et ossa vestra sic herba exorient. Et co-
 gnoscet manus domini colentibus eum. et omniabi-
 tur otumacibus. Ecce enim dominus ut ignis veiet
 et ut tempestas currus eius: redde in indigni-
 one vindicta. et vastat oes in flama ignis. In
 igne enim domini iudicabitur omnis terra. et in gladio
 eius omnis caro. multi vulnerati erunt a domino. In
 promissione bonorum flumen pacis. profecto abundan-
 tiam pacis illius debemus accipere. quia maior
 esse non possit. Hac utique in fine rigabimini. de qua
 in precedenti libro abundanter locuti sumus. Hoc
 flumen se in eos declinare dicit. quibus tantam
 beatitudinem pollicetur ut intelligamus in illis fe-
 licitatis regione que in celis est. hoc flumen om-
 nia sariari. Sed quia et tremis corporibus pax in-
 corruptonem atque immortalitatem inde infuset.
 ideo declinare se dixit hoc flumen ut de supernis
 quodammodo etiam inferiora profundat. et homines
 e quales angelis eddat. Iherusalem quod non illas
 que fuit cum filiis suis. sed liberam mentem nostram
 intelligam. In apostolum etiam in celis. Ibi per
 labores erumnarum curaque mortalium solabimini
 tanquam puuli eius in humeris gemibusque porta-
 ti. Rubes enim nos et nouos blandissimis adiuto-
 rium insolita nobis illa beatitudo suscipiet. ibi vite
 bimus et gaudebit cor nostrum. Nec exprimit quod
 videbimus. sed quid nisi deum. Ut impleatur in
 nobis promissus euangelicorum. bene mundo corde quo
 niam ibi deum videbunt. Et omnia illa que nunc non
 videmus. credentes autem per modulum capacita-
 tis humane. longe minus quam sunt atque incop-
 biliter cogitamus. et videbitis inquit. et gaude-
 bit cor vestrum. Nunc creditis ibi videbitis. Sed
 quam dixit. et gaudebit cor vestrum. ne putarem
 illa bona iherusalem ad nostram tantummodo spiri-
 tum pertinere. et ossa inquit vestra ut herba exorientur
 vbi resurrectionem corporum stetit velud quod si
 dixerat reddens. Neque enim cum viderimus fiet
 sed cum fuerint facta videbimus. Nam et de ce-
 lo nouo ac terra noua iam super dixerat. dum ea
 que sanctis promittuntur in fine sepe ac multifo-
 mis diceret. Erunt inquit celum nouum et terra no-
 ua. et non erunt memores priorum. nec ascendet in
 cor ipsorum sed leticia et exultationis inueniet in
 ea. Ecce ego faciam iherusalem exultationem et
 populo meo leticiam. et exultabo in iherusalem. et
 letabor in populo meo. et ultra non audiet in illa
 vox fletus et cetera. que quod ad illos carna-
 les mille annos referre conatur. Locutiones enim
 tropice prophetico more miscuit. et ad in-
 tellectum spiritualem intentione sobria. cuius quodam
 vtili ac salubri labore pueniat. Pigritia vero
 carnalium velut ierudite atque iexercitate tarditas

meris ostentat litere superficie; nihil putat interius
 requirere. **De** de prophetis verbis que
 ante istum locum scripta sunt satis dixerim. **In** h
 autem loco vnde ad illa digressi sumus cum dixis
 set. et ossa vestra ut herba exortietur. ut resurrexerit
 et carnem quodammodo. sed tamen bonorum nunc se me
 morare monstraret adiunxit. cogitosec manus
 domini colentibus eius. **Quid** est huiusmodi nisi manus distim
 guentis cultores suos a peccatoribus suis. **De** quibus
 sequenti ostendit. et omniabitur inquit contumacia
 huiusmodi sive ut ait alius in pres. increpulis.
De tunc omniabitur sicut quod nunc dicitur minaciter.
 tunc efficaciter implebitur. **Ecce** enim dominus in
 quit ut ignis veniet. et ut tempestas currat. et
 reddet in indignatione vindictam. et vastationes in
 flamma ignis. in igne enim domini iudicabit omnis ter
 ra. et in gladio eius omnis caro. multi enim vulne
 rati erunt a domino. **Sive** igne sive tempestate. si
 ue gladio. pena iudicij significat quod quodammodo ipse
 dominus quasi ignem dicit esse venturum eis perfectio
 quibus pena erit eius aduersus. **Currus** vero
 eius nam pluraliter dicitur sunt. angelica ministeria
 non incommode accipimus. **Ad** autem ait omnes
 terram et omnem carnem in eius igne et gladio iu
 dicari. non etiam ibi spirituales intelligamus et sanctos.
 sed terrenos atque carnales. de qualibus dictum est.
 qui terrena sapiunt et sapientiam secundum carnem
 moris est. et quales omnino caro appellat a domino ubi
 dicit non permanebit spiritus meus in hominibus istis
 quoniam caro sunt. **Quod** vero hic positus est. mul
 ti vulnerati erunt a domino. isto vulnere fiet mors se
 cunda. **Potest** quodammodo et ignis et gladius et vulnere
 accipi in bono. **Nam** et ignes dominus velle se dixit
 mitti in mundum ut viserent illis sanguine diuini
 se velut ignis quando venit spiritus sanctus. et non
 inquit idem dominus pacem mitti in terram sicut gla
 dium. **Et** sermone dei dicit scriptura gladium bis
 acutum propter aciem geminam testamentorum duo
 rum. et in cantico canticorum caritate se dicit sancta
 ecclesia vulnerata velut amoris ipse sagittata. **Sed**
 huiusmodi cum legimus et audiimus vltimum dominum esse ven
 tum. quem admodum huiusmodi intelligenda sunt clarus est.
Deinde breuiter commemoratis eis que per hoc iudici
 um consumuntur sicut figura ciborum in lege veteri ve
 titorum. a quibus se non abstinent peccatores im
 pioque significans. recapitulat ab initio gratiam
 noui testamenti. a primo saluatoris aduentu
 usque ad vltimum iudicium de quo nunc agitur. **per**
 duces si in seque sermone. **Narrat** namque dominum di
 cere se venire ut congreget omnes gentes. easque
 venturas. et visuras gloria eius. **De**us enim sic dicit
 apertus peccauerunt et egent gloria dei. **Et** reli
 cturus se dicit super eos signa. que vtrique miran
 tes credant in eu. et emissurus ex illis saluatos
 in gentes diuisas. et in longinquis insulas. quia
 non audierunt nomen eius. neque viderunt gloria

eius et annuntiaturos gloriam eius in gentibus. et
 adducturos fratres istorum quibus loquebatur id
 est in fide secundum deo patre fratres israel. ita et eico
 rum. **Ad** ducturos autem ex omnibus gentibus munus
 domino in iumentis et vehiculis. que iumentum et vehi
 cula bene intelliguntur adiutoria esse diuina per cu
 iusque gentis ministeria dei vel angelica vel hu
 mana. in ciuitate sancta iherusalem que nunc in san
 ctis fidelibus est diffusa per terras. **Vbi** enim diuini
 tus adiuuatur. ibi creditur. et vbi credunt. ibi
 veniunt. **Compauit** autem dominus illos tanquam per simili
 tudinem filijs israel. offerentibus eis suas hostias.
 cum psalmis in domo eius. quod vbi que iam facta
 ecclesia. et promissit ab ipsis se accepturus sibi sac
 dotes et leuitas. quod nihilominus fieri nunc vide
 mus. **Non** enim ex genere carnis et sanguinis fuerat
 primus secundum ordinem aaron. sed sic optebat in te
 stamento nouo. vbi secundum ordinem melchisedech
 sumus sacerdos est christus. per cuiusque merito quod in
 eum gratia diuina operetur. facta dotes et leuitas
 eligi nunc videmus. qui non isto nomine quod sepe
 assequitur indigni. sed ea que non est bonis mal
 que coram sanctitate pensandi sunt. **De** ceterum de ista
 que nunc impetratur ecclesie prespicua nobisque notifi
 canda dei misericordia dicitur. promissit et fines ad
 quos per vltimum iudicium facta bonorum malorumque
 discretione veniet dicens per prophetam. vel de do
 mino dices ipse propheta. **Quomodo** enim celum nouum
 et terra noua manebit coram me dicit dominus. sic
 stabit semine vestrum et nomen vestrum. et erit me
 sis ex mense. et sabbatum ex sabbate. et veniet omnis
 cetero in conspectu meo adorare in iherusalem dicit
 dominus. et egredietur et videbunt membra hominum
 qui peruariati sunt in me. **Yeremis** coram me non mo
 rietur et ignis eorum non extinguetur. et erunt visui
 omni carni. **Ad** hoc iste propheta emiauit librum
 ad quod terminabit seculum. **Quidam** sane non inter
 preti sunt membra hominum. sed cadauera viro
 rum. per cadauera significantes euidetem corporum
 pena. quoniam cadauer non caro exanimis non soleat
 nuncupari. illa vero aiata erunt corpora. alioquin
 nulla potuerunt sentire tormeta. non forte quod mor
 tuorum erunt corpora. id est eorum qui in seculum mor
 tem cadunt. ideo non absurde etiam cadauera di
 ci possunt. **Vnde** est et illud quod ab eodem propheta
 dicitur ita superposui. **Terra** vero impiorum cadet
Quis autem non videat a cadauero esse appellata
 cadauera. **Virorum** autem pro eo posuisse illos inter
 pretes quod hominum est manifestum est. **Neque** enim
 quisquam dicitur esse peruariatrices feminas
 in illo supplicio non sicut sicut ex portione presertim
 de quo femina facta est vtrique sexus accipitur.
Verum quod ad rem maxime pertinet. cum et in bonis
 dicitur veniet omnis caro. quod ex omni genere homi
 num plus ille est abit. non enim omnes homines ibi
 erunt. quoniam in penis plures erunt. sicut dicit cepas

cū in bonis caro. et in malis membra vel cada-
uera noiantur. pfecto post resurrectionē car-
nis cuius fides his rebus vocabatur oīno firmatur
illud quod boni et mali suis finibus dirimetur: fu-
turū esse iudiciū declaratur. **Ca. xxij.**

Ed quomodo egredietur boni ad vidē-
das penas malorum. **¶** Quod quid corporis
motu bestias illas relictae sunt sedes.
et ad loca penalia praedicti. ut malorum tormen-
ta aspiciant praesentia corporali. Absit sed egredi-
entē per scientiam. **¶** Hoc enim verbo significatur eos
qui cruciabitur extra fuos. **¶** Propter quod et do-
minus ea loca tenebras exteriores vocat. quibus
per arius est ille ingressus de quo dicitur suo bono. in-
tra in gaudiū dñi tui. ne illuc mali putetur in-
gredi ut sciant. sed ad illas potius velud egre-
di per scientiam. quae eos cogituri sunt boni quia id quod
extra est cogituri sunt. **¶** Qui enim erūt in penis
quid agant in gaudio dñi nesciunt. quod vero
erūt in illo gaudio quid agant foris in illis te-
nebris exterioribus sciunt. **¶** Ideo dicitur est egre-
diatur. quia eos etiam quod foris ab eis erūt utique si-
labeant. **¶** Si enim huius prophetae non dicitur facta a nosse po-
tuerit per hoc operatur deus quantumtuluncūque in eo
mortaliū metibus. quō immortales sancti iam fa-
cta tunc nesciunt. cum deus erit omnia in oibus.
¶ Strabit ergo in illa beatitudine sanctorum semet et no-
mē semetipsos de quo iohannes ait. et semetipsum in
ipso manet. nome vero de quo per hunc psalmā di-
ctum est. nome aeternū dabo eis. **¶** Et erit eis mē-
sis ex mēse. et sabbatum ex sabbato. tanquam luna
ex luna. et requies ex requie. **¶** Quorum utrumque ipsi
erūt cum ex his vmbribus veteribus et tempori-
bus. in illa lumina noua ac sempiterna transibunt.
¶ In penis autem malorum et inextinguibilis ignis et vi-
uacissimus vermis. ab alijs atque alijs aliter atque
aliter est expositus. **¶** Alij quippe utrumque ad cor-
pus. alij utrumque ad animū referunt. alij proprie ad
corporeū ignem tropice ad animū vermes. quod esse
credibilis videtur. **¶** Sed nunc de hac dicitur non
est huius temporis disputare. **¶** De iudicio nanque
ultimo quod fiet direptio bonorum et malorum hoc vo-
lumē implere suscepimus. **¶** De ipsis vero primis et
penis alias diligenter differendum est. **Ca. xxij.**

Daniel de hoc ultimo iudicio sic propheta
rat ut antichristus quibus prius venturū esse pro-
nunciet. atque ad aeternū regnū sancto-
rum producat narrationem suam. **¶** Cum enim visione
prophetica. quatuor bestias significantes quatuor reges
vidisset. ipsamque quartam a quodam rege superatam
qui antichristus agnosceret. et post huius aeternū regnū
filij hominis qui intelligitur christus. horruit inquit
spiritus meus. **¶** Ego daniel in ebrietate mea et vi-
sus capitis mei turbabatur me. **¶** Et accessi inquit
ad vnum de stantibus et veritatem quae quibus ab eo
de his omnibus. et dixit mihi veritatem. **¶** Deum

de quid audierit ab illo a quo de omnibus his quae
fuit. tanquam eo sibi exponere sic loquitur. **¶** De quae
tuor bestie magne quatuor regna surgent in ter-
ra quae auferentur et accipiet regnū sancti altissi-
mi. et obtinebit illud usque in seculum et usque in se-
culum saeculorum. **¶** Et quibusdam inquit diligenter de
bestia quarta que erat differēs per omnibus. bestia
tribilis amplius. dicitur eius ferrei vngues eius
ereit māducas et aminues et reliqua pedibus su-
is oculcās. et de cornibus eius decem que erant
in capite eius. et de altero quod ascendit et excul-
sit de poribus tria cornua et de cornu illo in quo
erant oculi et os loquēs magna. et visus eius ma-
ior ceteris. **¶** Videbatur et cornu illud faciebat bel-
lum cum sanctis. et preualebat ad ipsos donec ve-
nit virtus diei. et regnū dedit sanctis altis-
simum. et tempus puenit. et regnū obtinuerit sancti
¶ De daniel que fuisse se dixit. **¶** Deinde quid au-
dierit orinuo subiungēs. et dixit inquit id est
ille a quo queherat respondit et dixit. **¶** Bestia quar-
ta quartus regnū erit in terra quod preualebit omni-
bus regnis. et māducabit omnem terram. et ocul-
cabit eam. et occidet. **¶** Et decem cornua eius de-
cem reges surgent. et post eos surgent alij qui
superabit suis malis omnes qui ante eum fuerunt. et
tres reges humiliabit. et verba aduersus altissi-
mum loquetur. et sanctos altissimi oderet. **¶** Et sus-
picabit mutare tempora et legem. et dabit in ma-
nu eius usque ad tempus et tempora. et dimidiū tem-
poris. **¶** Et iudiciū sedebit. et principatum remo-
uebit ad extremiū usque et pendens usque in fines
et regnū et potestas. et magnitudo regum qui
super omni celo sunt. data est sanctis altissimi. **¶** Et re-
gnū eius regnū sempiternū et oēs principatū ip-
si habuerit et obaudient. **¶** Tunc usque inquit finis sermo-
nis. **¶** Ego daniel multum cogitationes mee otur-
babatur me. et forma mea imutata est super me. et
verbum in corde meo seruauit. **¶** Quatuor illa re-
gna exposuerit quodam asitrioz psalmus macedo-
num et romanoz. **¶** Quia vero ouenient ibi fece-
runt qui nosse desiderat legant per biteri ihero-
nimi libz daniellem satis erudite diligenter
quod osceptum. **¶** Antichristi tamē aduersus ecclesiam se-
uissimū regnū huius exiguoz spacio temporis su-
stinendus donec dei ultimo iudicio regnū
sancti accipiat sempiternū. qui vel dormitans
habet legit dubitare non finit. **¶** Tempus quippe et
tempa et dimidiū temporis. annus unum esse. et
duos et dimidiū ac huius per tres annos et semisses et
numero diei posteriori positio dilucellit. aliquid
do in scripturis et mensuraz numero declaratur
¶ Vident enim tempora in diffinita hic dicta lin-
gna latina sed per duales numerū sunt que lati-
ni non habent. **¶** Sicut autem greci ita hunc dicunt ha-
bere et hebrei. **¶** Sic ergo dicta sunt tempora tanquam
dicentur duo tempora. **¶** Vereri me sane fateor.

ne in decem regibus q̄s tanq̄ decem homines videtur inuēturus antixps forte fallam atq; ita ille inopiarus adueniat. nō existētibul tot regibus in orbe romano. **Quid** em̄ si nūo isto denario vniūstas regū h̄gificata est. post q̄f ille vēturus est. sic millenario. cētenario. septenario h̄gificatur pleriq; vniūstas et alij atq; alijs numeris quos nūc omemorare nō ē ne cesse. **Alio loco idem daniel.** Et erit in q̄t tēpus tribulatiois qual nō fuit ex q̄ nata ē gens sup̄ terram. et vsq; ad temp̄ illud. **Et in tempe illo saluabit̄ plus tu.** om̄s qui inuētus fuit septus in libro vite. **Et multi dormiētū in terre aggere exurgēt.** h̄ij in vitam eēnam. et h̄ij in opprobriū et in ofusidē eēnam. **Et intelligētes fulgebūt sicut claritas firmamēti et ex iustis multi s̄c stelle in secula.** **Et ad huc sentētie illi euāgelice est locus ille similit̄ de resurrectione dicit̄ arat moztuoz corporoz. Nam q̄ illic dicit̄ sunt esse in monumētis. ip̄i hic dormiētis in tre aggere. vel sicut alij int̄pretati sunt in tre puluē. Et sicut ibi pcedūt dictum est. ita hic exurgēt. Sicuti ibi qui bō fecerūt in resurrectione vite. qui autē mala egerūt in resurrectione vite. ita in isto loco. h̄ij in vitam eēnam. et h̄ij in opprobriū et in ofusidē eēnaz. **Non autē diūsum putetur qd̄ cū ibi positum sit. omēs qui sunt in monumētis hic at nō ait p̄p̄ta omēs sed multi dormiētū in tre aggere. Donit em̄ aliq̄n̄ septur ap̄ omibz multos. Propt̄ea et abrahe dēmet. Patrem multarū gētūm posui te. Cui tam̄ et alio loco. in semie in q̄t tuo b̄ndicentur omēs gentes. De tali at̄ resurrectione huic q̄s ip̄i p̄p̄te danieli paulopost d̄. Et tu veni et requiesce adhuc ei dies in opletionez ofūmationis. et requiesces et resurges in forte tua in fine dierū. **Ca. xxiii.******

Multa de iudicio nouissimo dicit̄ur in psalmis. sed eoz̄ plura t̄n seunt et stricim. **Hoc t̄n quod d̄ sine huius seculi ap̄rissime dicit̄ur est ibi. nequaq; filio p̄teribo. P̄ncipio terram tu fūdasti domine. et opa manū tuaz sūt celi. Ip̄i p̄bunt tu at̄ p̄manes. oēs sicut vesti m̄tū vt̄ erascēt. et sicut opoz̄ oīū mutab̄ eos et mutabūt̄. tu at̄ idem ip̄e es. et am̄ tui nō deficiēt. **Quid est q̄ propheta cū pietatē laudat hebreoz̄. q̄ magnus et verus et ip̄s numinib; tr̄ibilis ab eis colitur deus xp̄ianos ob hoc arguit maxime stulticie etiā ex oracul̄ deoz̄ suoz̄ q̄ istū mundum dicit̄ esse periturū. Ecce in literis pietatis hebreoz̄ d̄ deo. quē ofitente tanto p̄bi losopho. etiā ip̄a numia p̄hor̄rescūt. opa manū tuaz sunt celi. ip̄i p̄bunt. **Nūquid q̄n celi p̄bunt mundus cuius idem celi sup̄ior pars est et tūoz nō p̄bit. Si s̄ sentētia ioui displi******

et. cui; vt scribit iste phus velut gūioris au d̄ozitatis oraculo in xp̄ianoz̄ crudelitate cul pat. cur nō similit̄ sapiētiam tanq̄ stulticiam culpat hebreoz̄. in quoz̄ libris pijsim̄is inuenitur. **Porro si in illa sapiētia q̄ po: phirio taz multuz placet vt eam deoz̄ q̄s suoz̄ vocabus p̄dicet legi celos esse pituros. cur vsq; adeo vana est ista fallacia. vt in fide xp̄ianoz̄ vl̄ in ter cetera vel p̄ ceteris b̄ derefctur. qd̄ in ea peritur; crediē mūdus. quo vtiq; n̄ p̄eunte celi nō possint perire. Et in h̄is q̄des sacris que p̄p̄ie nostre sunt. nō hebreis nō b̄q; cōmunes id ē euāgelicis et apostolicis libris legi. p̄terit figura hui; mūdi. **Legitur. mundus trāfit. legitur celum et terra trāsbunt. Sed puto qd̄ p̄terit t̄nfit. trāsbunt. aliquādo mitius dicta sunt q̄ p̄bunt. In epl̄a q̄s apostoli petri. vbi aqua mūdatus qui tūc erat pisse d̄cus est mūdus. satis claruz est. et que pars mūdi a toto h̄gificata. et quaten; pisse dicit̄ a fit. et q̄ celi t̄p̄ostri igni resuādū in diem iudicij et p̄ditio nis hoim̄ impioz̄. Et in eo qd̄ paulo post ait. veniet dies d̄ni vt fur in quo celi magno impetu trāscurrēt. elemēta at̄ ardentia resoluēt et terra et q̄ in ip̄a sunt opa exurēt. ac d̄cū d̄ sb̄ieit̄. bis omibz p̄euntibus quales opoz̄ vos esse. possūt illi celi intelligi pituri q̄s dixit̄ repositos igni resuādōs. et elemēta accipi arsurā que in hac ima mūdi parte sb̄sistunt. p̄cellosa et turbulēta. In q̄ eosdem celos dixit̄ eē t̄p̄ostros. saluis illis sup̄iorib; et in sua integritate manentibus. in quoz̄ firmamento sunt sidera ofituta. **Nam et illud qd̄ sc̄ptū est stellas de celo esse casuras. p̄ter qd̄ potest m̄to p̄babilius et aūt̄ intelligi. magis oñdit mā furos esse illos celos. si t̄n stelle in d̄ casure sūt cum vel tropica sit locutio. qd̄ est credibilis vel in isto imo celo futuruz sit vtiq; mirabilis q̄s nūc fit. Vn̄ et illa stella virgilians facez du cens. multa cum luce cucurrit. et idea se cōdi dit silua. **Hoc at̄ quod de psalmo omemorauim nullum celoz̄ vid̄. relinquē. quod piturus eē nō dixerit. Vbi em̄ d̄. opera manū tuaz sūt celi. ip̄i p̄bunt. q̄s nulluz eoz̄ ab ope dei taz nullum eoz̄ a p̄ditione secerm̄. Non em̄ diḡ bunt de petri apostoli locutione quem vel̄met̄ ter odēt. hebreoz̄ defen dē pietatem. deoz̄ suoz̄ oracul̄ approbatuz vt saltr̄ ne totus mūdus peritur; esse credat̄ sic a toto pars accipiatur in eo quod d̄cū est. ip̄i p̄bunt. cum soli celi infimi pituri sint. quēadmoduz in apostolica illa epl̄a a toto pars accipit̄ q̄ diluuiū p̄risse dicit̄ mundus quāuis sola eius cum suis celis pars ima perierit. **Sed q̄ hoc vt dixi n̄ dignabūt̄. ne vel apostoli petri approbent sensus. vel t̄n cedant oflagrati oī nouissime**********

quātum dicim⁹ valuisse diluuiū: q̄ nullis aq̄s
nullis flām̄is: totūz genus humanū p̄ire pos
se ostendūt: restat vt dicāt. q̄ p̄tēa diēoz
hebreā sapiētiam laudauerūt: q̄ istūz psal
mū nō legerāt. In psalmo etiam. xli. de iu
dicio dei nouissimo intelligit̄ dicit̄. de⁹ ma
nifeste veniet: deus noſter ⁊ nō filebit. ignis ī
ospectu eius ardebit: ⁊ in circuitu eius tempe
stas valida. aduocauit celūz sursum: ⁊ t̄ram
discernē p̄lm̄ suū. ⁊ gregate illic iustos eius
qui disponūt testamētum eius sup̄ sacrificia.
Hoc nos de dño ihesu xp̄o intelligim⁹: quem
de celo speram⁹ esse vēturum. ad viuos ⁊ mō
tuos iudicādos. Manifestus em̄ veniet in iu
stos ⁊ iniustos iudicāus iuste. qui p̄us venit
ocultus. ab iniustis iudicāus iniuste. ip̄e in
quā manifestus veniet ⁊ nō filebit. id est in vo
ce iudicis euidēs apparebit. qui p̄us cuz venit
set occultus an̄ iudicem siluit. quādo sic ouis
ad imolādūz ductus est. ⁊ sic agnus coram tō
dente se fuit sine voce. quēadmodūz de illo p̄
isaīam legimus p̄phetatū. ⁊ in euāgelio vide
mus impletū. De igne vero ⁊ tempestate cuz
in psalē p̄phetia tale aliqd̄ tractarem⁹ quō est
sent̄ h̄ intelligēda iam diximus. Ad vero dcm̄
est aduocauit celum sursum. qm̄ sancti ⁊ iusti ē
tē celum appellātur. nimirū h̄ est qd̄ ait ap̄s
simul cū illis rapiemur in nubibus in obuiam
xp̄o in aera. Nam h̄m̄ litere sup̄ficiem. quō ad
uocat celum sursum: quasi possit esse n̄ sursum.
Quod at̄ aduocauit t̄ram ⁊ t̄ram discernē p̄lm̄
suū. h̄m̄ modo s̄baudiat̄ aduocabit. id ē ad
uocabit ⁊ t̄ram nec s̄baudiat̄ur sursum. h̄c vi
detur habē sensū h̄m̄ rectam fidem. vt celūz
intelligat̄ in eis qui cū illo iudicaturi sunt. ⁊ t̄
t̄ra in eis qui iudicādi sunt. vt aduocauit cel
lum sursum nō hic intelligam⁹ rapiet̄ in aera
sed in iudiciarias eriget sedes. Potest ⁊ illud
intelligi. aduocauit celūz sursum. aduocauit
angelos in sup̄nis ⁊ excelſis locis. cum quib⁹
descēdat ad faciendū iudiciūz. aduocauit ⁊ t̄
t̄ram id est homies in t̄ra vtig iudicādos. Si
autē vtrūq̄ s̄baudiendū est cum d̄ ⁊ t̄ram id
est ⁊ aduocauit ⁊ sursum. vt iste sit sensus. ad
uocauit celūz sursum. ⁊ t̄ram aduocauit sursum
nihil melius intelligi existimo q̄ omēs qui ra
pien̄t̄ in obuiā xp̄o in aera. sed celum dcm̄ p̄
pter aīas. t̄ram p̄pter corpora. Discernē poro
p̄lm̄ suū qd̄ est nisi p̄ iudiciūz separe bonos a
malis. tanq̄ oues ab hēdis. Deinde oūſio ser
momis ad angelos facta est. Congregate il
li iustos eius. Profecto em̄ p̄ angelicūz miste
rium tāta res pagenda est. Si at̄ querimus.
q̄s iustos ei⁹ gregatari s̄nt angeli. qui dispo
nūt inq̄t̄ testamētum ei⁹ sup̄ sacrificia. Hec ē
om̄s iustoz vita. disponē testamētum dei su

per sacrificia. Aut em̄ opa misericordie sūt su
per sacrificia id ē sacrificijs p̄ponēda. iuxta sen
tētiā dei dicētis. Misericordiā magis volo
q̄ sacrificiū aut h̄ sup̄ sacrificia. in sacrificijs intel
ligitur dcm̄. quō sup̄ t̄ram fieri d̄ qd̄ sit vtiq̄
in terra. p̄fecto ip̄a opa misericordie sunt sac
ficia quib⁹ placeō deo. sic in libro hui⁹ operis
decimo me differuisse t̄m̄is cor. in q̄bus ope
ribus disponūt iusti testamētum dei. q̄ p̄
p̄missiones q̄ nouo eius testamētō orinent̄ hec
faciunt. Vñ gregatis sibi iustis suis. ⁊ ad su
am dexteram ostituitis: nouissimo vtiq̄ iudi
cio diciturus ē xp̄us. Venite b̄ndicti p̄ris mei
possidete paratū vob̄ regnum a ostitione
mūdi. Esuriui em̄ ⁊ dedistis mihi māducare.
⁊ cetera que ibi p̄ferūt̄ur de tōnoꝝ opib⁹ to
nis ⁊ eoꝝ p̄m̄is sempiternis p̄ vltimāz sentētiā
iudicātis. **Ca. xxv.**

Det angelus dicitur ē. qui etia⁹ e⁹ d̄ as
sacerdos cuius alia in canone⁹ sept̄a
recepta sunt. ab aliq̄bus creditur. na⁹ de illo
hanc esse hebreoz opionem dicit̄ iheronimus
iudiciūz nouissimūz p̄phetat̄ dicēs. Ecce venit
d̄c̄ d̄ns om̄ipotēs. Et quis sustinebit diem in
troitus eius. Aut q̄s ferre poterit vt aspici
at eum. Quia ip̄e ingredit̄ quasi ignis cōfla
torij ⁊ quasi herba lauatiū. Et sedebit oflans
et emūdans sic argentūz. ⁊ sic aurum ⁊ emū
dabit filios leui. Et fūdet eos sicut aurū ⁊ ar
gentū. ⁊ erūt dño offerentes hostias ī iusti
cia. Et placebit dño sacrificiū iude ⁊ iherusalē.
sic in diebus p̄stinis ⁊ sicut aīas p̄tib⁹. Et ac
cedam ad vos in iudicio. t̄ro testis velox su
per maleficos ⁊ sup̄ adulteros ⁊ sup̄ eos qui
iurant in nomine meo mēdaciē. ⁊ q̄ fraudāt
mercedem mercenariōz. ⁊ opprimūt p̄ potē
tiam viduas. ⁊ p̄cutiūt pupillos ⁊ perūunt
iudiciū aduene. ⁊ q̄ nō timēt me dicit d̄ns oi
potens. Am̄ ego d̄ns deus vester ⁊ nō m̄uroz
Ex his que dicta sunt videt̄ euidentius appa
rere in illo iudicio quas b̄az quō: ūdam purga
toꝝz penas futuras. Vbi em̄ d̄. quis sustine
bit diem introit⁹ eius aut quis ferre poterit
vt aspiciat eū. q̄ ip̄e ingredit̄ quasi ignis cō
flatorij. ⁊ q̄s herba lauatiū. ⁊ sedebit oflans
et emūdans sic argentū ⁊ sicut aurū. ⁊ emū
dabit filios leui. ⁊ fundet eos sicut aurū ⁊ ar
gentū. quid ali⁹ intelligendū est. Dicit tale
aliqd̄ ⁊ isaīas. Lauabit domin⁹ sordes filioꝝ
rū ⁊ filiaz spon. ⁊ sanguinem emūdabit d̄ me
dio eoꝝ spiritu iudicij. ⁊ spiritu cōbustionis.
Nisi forte sic eos dicendū est emundari a sor
dibus. ⁊ eliquari quodāmodo cum ab eis ma
lū p̄ penale iudiciūz sapentur. vt illoz segre
gatio atq̄ d̄natio purgatio sit istoz. quia

fine talius de cetero p̄mixtōe vidēri sunt. **S** cum dicitur et emūdabit filios leui. et fundet eos sicut aurū et argētum. et erūt dño offerētes hostias in iusticia. et placebit dño sacrificiū iude et israel. vtiq; oñdit eos ip̄os qui emūdabūtur. deinceps in sacrificijs iusticie dño eē placituros. ac p̄ hoc ipsi a sua iusticia mūdabuntur. in qua dño displicebant. **H**ostie poro in plena p̄fecta q; iusticia cū mūdari fuerint ipsi erūt. **Q**uid em̄ acceptius deo tales offerunt q̄ seip̄os. **P**eruz ista questio de purgatorijs penitē vt diligēt̄ p̄tractēt. in tempus aliud differēda est. **F**ilius at̄ leui et iudā et israel ipsam dei ecciam debent accipere ex hebreis tārum. sed ex alijs etiā gentib; congregataz nec talez qualis nūc est. vbi si dixerimus q̄ p̄c̄m nō habemus. nos ip̄os seducimus. et veritas in nob̄ nō est. sed qual tunc erit velut area p̄ vtilitatē. ita p̄ iudiciū purgata nouissimū eis q̄ igne mūdatis quib; tal mūdātō necessaria est. ita vt nullus oīno sit qui offerat sacrificium p̄ p̄c̄is suis. **O**m̄es em̄ qui sic offerūt p̄fecto in peccatis sunt. p̄ quib; dimittēdis offerūt. vt cum obtulerint acceptūq; deo fuit. tunc dimittantē.

Ca. xxvi.

Quēns at̄ deus ostēdere ciuitate suā tunc in ista oīuetudie nō futurā. dixit filios leui oblaturos hostias in iusticia. **N**on q̄ in p̄cto ac p̄ hoc nō p̄ p̄cto. **V**nde intelligi potest in eo q̄ secut; adiūxit at; ait et placebit dño sacrificium iude et israel. sic diebus p̄stinis. et sicut ānis p̄tib; frustra sibi iudeos fm̄ legem veteris testam̄ti sacrificiorū suoz p̄terita tempa polliceri. nō em̄ tūc in iusticia s; in p̄c̄is hostias offerēbāt. quādo p̄o p̄c̄is p̄cipue ac p̄mitijs offerēbāt vsq; ad v̄t sacerdos ip̄e quem debemus vtiq; credē ceteris fuisse iustiorē fm̄ dei mādātum. solēt p̄mum p̄ suis offerre p̄c̄is. de inde p̄ p̄p̄i. **Q**uap̄top̄ter exponē nos optet quō sit accipiēdum qd̄ dicitur est. sicut dieb; p̄stinis. et sicut ānis p̄tib; **F**ortassis em̄ temp; illud oīmemorat. q̄ p̄mi homies in paradiso fuerūt. **T**unc em̄ puri atq; integri ab om̄i sorde ac late peccati. seip̄los deo mūdissimas hostias offerēbāt. ceterū ex quo cōmisse p̄uaricat om̄is causa inde dimissis sunt. atq; humana in eis naturā dānata est. excepto vno mediatore. et post lauacrum regenerationis quibusq; adhuc puulis. nemo mūdus a sorde sicut sepe um est. nec infans cuius est vni; diei vita sup̄ terram. **N**ō si rīdetur. et eos merito dici posse offerre hostias in iusticia qui offerūt in fide. **I**ustus em̄ ex fide viuūt q̄n uis seip̄m seducat. si dixerit se p̄c̄m nō habē. et ideo nō dicat. quia ex fide viuūt. nūquid dicitur est quispiam hoc fidei temp; illi fini esse

coequādū quādo igni iudicij nouissimi mūdabunt. qui offerēt hostias in iusticia. **A**c p̄ hoc qm̄ post talem mūdationē nulluz peccatum iustos habituros esse credendū ē. p̄fecto illis temp; quātuz attinet ad nō habere peccatū nulli temp; oparādum ē nisi quādo p̄mi homies in paradiso an̄ p̄uaricatōnem innocētissimā felicitate vixerūt. **R**ecte itaq; intelligit̄ h̄ significatuz esse cum dcm̄ ē. sicut dieb; p̄stinis. et sicut ānis p̄tib;. **N**am et p̄ ysaiāz postea q̄ celum nouū et terra noua p̄missa ē. int̄ cetera que ibi de sanctorū b̄titudine p̄ allegorizās et enigmata exequit̄ quibus expectōem congruā reddere nos p̄hibuit vitāde longitudinis cura. fm̄ dies inqt̄ ligni vite erūt dies populi mei. **Q**uis at̄ sacras literas attigit et igit̄ rat vbi deus plārauerit lignuz vite. a cui; ci bo sepatis illis homib; qm̄ eos sua de paradiso eiecit inqt̄ as. eīdem ligno circūposita est ignea et terribilq; custodia. **N**ō si quisq; illos dies ligni vite q̄s oīmemorauit p̄phetā ysaiāz istos qui nūc agūtur eccie xp̄i dies esse ostendit ip̄mq; xp̄m lignū vite p̄phetice dicituz. qz ip̄e ē sapiētia dei de qua salomō ait. lignū vite ē oīmbus amplectētibus eam. nec ānos egisse aliq̄s in paradiso illos p̄mos homies vnd̄ tam cito eieci sunt vt nullum ibi gignerent filium. et ideo nō posse illud temp; intelligi i eo q̄ dicitur ē. sicut diebus p̄stinis. et sicut ānis p̄tib;. istam p̄terea questōez. ne cogat quod p̄lixum ē cuncta discutere. vt aliq̄d horum veritas manifesta ostēmet. video quippe alteruz sensum. ne dies p̄stinos et ānos p̄ores carnaliuz sacrificioz nob; p̄ magno munē per p̄phetam p̄missos fuisse credam;. **H**ostie nāq; ille veteris legis in quibusq; peccatis in aculate. ac sine vilo p̄c̄is vicio vi debātur offerri. et significabāt homies sanctos qual solus inuētus ē xp̄us sine vilo oīno peccato p̄ inde quia p̄ iudicium euz fuerint etiam igne mūdari qui eiusmōdi mūdātōe sunt digni. in oīmbus sanctis nulluz inueniēt̄ oīno peccatus at; ita seip̄s offerēt in iusticia. vt tales hostie oīno immaculate. ac sine vilo vicio sint fūte erunt p̄fecto sine p̄stinis diebus. et sicut ānis p̄tib; quādo in vmbra huius rei futere mūdissime offerēbātur hostie bec erit nāq; mundicia tunc in mortali carne ac mēte sanctorū. que figurabat̄ in illaz corporib; hostiaz. **D**einde p̄pter eos qui nō mūdatione. sed dānatione sunt digni. et accedam inqt̄ ad vos in iudicium. et ero testis vlor sup̄ maleficos. et sup̄ aduulteros et cetera. quib; dānabilibus enumeratis crimibus addidit. qm̄ ego dñs deus v̄t et nō mutoz. **T**anq̄ dicit. **C**um vos mutauit et in deter; culpa vestra. et in melius gratia

mea; ego nō muto. Testes vero se dicite fuerunt. quia in iudicio suo nō indiget testibus. eumq; velocē. siue q; repente ventur⁹ est. erit q; iudiciū ipō inopinato eius aduētū celerit̄mū qd̄ tardissimuz putabat. siue q; ipas conuincet. sine vlla h̄monis p̄lixitate oscientias. In cogitationibus eius sicut scriptum est. impij interrogatio erit. Et apostolus. Cogitatioibus inqt̄ accusantibus. vel etiā excusantib⁹ in die qua iudicabit deus occulta h̄om̄ h̄m̄ e. uāgelium meū p̄ h̄esum xp̄m. Etiam sic ḡ domim⁹ futur⁹ testis intelligēdus ē veloc. cuz h̄ ne mora reuocatus est in memoriam. vñ dūm̄ cat punit q; oscientiam. *Ca. xxvij.*

Illud etiā qd̄ aliud agens in octauo decimo libro ex isto p̄pheta posui ad iudicū nouissimū p̄tinet vbi ait. Erūt mibi dicite dñs omnipotēs in die q̄ ego facio in acquisitionē; et eligaz eos sicut elegit homo filius suū qui fuit ei. et ouertar et videbitis quid sit mē iustum et impiū. et int̄ fuitētem deo et eum q̄ nō fuit ei. q; ecce dies venit ardēs sicut cliban⁹ et oburet eos. et erūt omēs alienigene. et vniū qui faciūt iniquitatem stipula. et succēdet eos dies veniēs dic̄ dñs omnipotens. Et nō relinquet̄ in eis radicē neq; ramus. Et orietur vob̄ qui timetis nomē meū sol iusticie. et sanitas in penis eius. et egrediem̄ et salietis sic vituli de vincul̄ relaxati. et oculabitis in iqs. et erūt cinis s̄ pedib⁹ vestris dic̄ domus omnipotens. *Hee distācia p̄miorz atq; penarū iustoz dirimēs ab iniustis que s̄ isto sole in hui⁹ vite vanitate nō cernitur. quādo s̄ illo sole iusticie in illis vite manifestatōne clarebit. Tunc p̄fecto erit iudiciū. quale nūq̄ fuit.* *Ca. xxviij.*

Quod vero s̄biungit idē p̄pheta memēto legis moysi hui meī quā mādauit ei in oreb̄ ad omēs israhel p̄cepta et iudicia. oportune commemorat. post declaratū futurū tam magnū mē obfurores legis otem p̄oresq; discrimē. simul etiam vt discāt legē spūaliter intelligē. et inueniāt in ea xp̄m. per quē iudicē faciēda est int̄ bonos et malos ip̄a discretio. Nō em̄ frustra idē dñs ait iudeis. Si crederetis moysi; crederētis et mibi. de me ei ille scripsit. Carnaliē quippe accipiēdo legem et eius p̄missa t̄rena. rerū celestius figuras esse nesciētēs in illa murmura corruēt. vt dicere auderēt. Vanus ē qui fuit deo. Et qd̄ amplius. q; custodiūm⁹ mādāta eius. et q; ambulaūm⁹ supplices an̄ faciē dñi oipotentis. Et nūc nos b̄tos dicim⁹ alienos. et edificānt omnes q̄ faciūt iniquitatem. Quib⁹ eoz verb̄ quodāmmodo p̄pheta opullus est nouissimū p̄nunciare iudiciū vbi mali nec saltez falso sint beati sed aptissime appareāt misimi et boni nulla tē

porali saltez miseria laborēt. sed clara ac semp̄na b̄titudine p̄fruant. Dixerat quippe isto rū tali a quēdaz verba etiam sup̄ius dicētūz. Om̄s qui fac̄ malum bonus ē in aspectu domini. et tales ei placēt. Ad h̄ in quaz d̄tra deum murmurā p̄uenerūt. legem moysi carnaliē accipiēdo. vñ et ille in psalmo. lxxij. pene cōmotos dicit fuisse pedes suos. et effulos gress⁹ suos vtiq; in lapsu. q; zelant in peccatoribus pacem p̄coz intues. ita ut int̄ cetera dicēt. Quō sciuit deus et h̄ ē scientia in excelso. Etiam dicēt. Nūquid vano iustificauī cor meuz. et laui in innocētibus man⁹ meas. Vt autem soluet̄ h̄ac difficilimaz questioem. que sit euz vidēt boni esse miseri. et felices mali. h̄ inqt̄ labor est an̄ me. donec introeam in sanctuariū dei. et intelligā in nouissimo. Iudicio quippe nouissimo nō sic erūt. s; apta iniquoz miseria et apta felicitate iustoz longe q̄ nūc est aliud apparebit. *Ca. xxix.*

Quam at̄ ad moysiū s; vt meminisset legis moysi. qm̄ p̄uidebat eos m̄to ad huc temp̄ nō eam spūaliter sic optuerat accēpturos. otinuo s̄bicie. Ecce ego mittā vobis heliam th̄sbitē anteq̄ veniat dies domini magnus et illustris. qui ouert̄ cor patris ad filiū et cor hominis ad p̄ximū. suū ne forte veniēs p̄cutiam t̄ram penitus. Per hūc heliaz magnū mirabilem q; p̄pheta; exposita sibi lege. vltimo temp̄e an̄ iudiciū iudeos in xp̄m vtrum id ē in xp̄m nōst̄. eē credētos. celebrimū est in h̄mombus. cordibusq; fidelīū. Ipse q̄p̄pe an̄ aduētum iudicis saluatoris nō merito speratur esse v̄turus qui etiam nūc viuire nō imerito credit̄. Curru nāq; igneo raptus est de rebus hūanis. qd̄ euidētissime sancta scriptura testatur. Cum veniēt ḡ exponēdo legē spūaliter. quaz nūc iudei carnaliē sapiūt. ouert̄ cor patris ad filium id ē cor patris ad filios. Singularē q̄pe numero plurali int̄pretēs. lxx. posuerūt. Et est sensus vt etiaz filij sic intelligāt legem id est iudei. quē ad modū patres eam intellexerūt. id est p̄phete in quibus erat et ip̄e moyses. Sic em̄ cor patris ouerte tur ad filios. cum intelligētia patrum p̄duce tur ad intelligētia filioz. et cor silic p̄ ad patres eoz. dū in id qd̄ senserūt illi osentiūt et isti. Vbi. lxx. dixerūt. et cor hominis ad p̄ximū suū. Sunt em̄ int̄ se valde p̄ximi patres et filij. Quāq; in verb̄ septuagita int̄pretūz. qui p̄pheticē int̄pretati sunt. post sensus alius idēz q; rector inueniūt. ut intelligāt helias cor dei patris ouisurus ad filium nō vtiq; agendo ut pater diligat filium. sed docendo qd̄ pater diligat filium. vt et iudei quem p̄sus oderant diligant eundem qui noster est xp̄us. Iudeis em̄

nūc auersum cor h3 deus a xpo nostro. qz hoc putat. **E**is ergo tūc cor eius dūretur ad filiū cum ipsi oīso corde dīdicerint dīl: dōnes patris in filiū. **N**ō vero sequit̄. et cor hominis ad proximum suū. id est dūret helias cor hominis ad proximum suū. quid melius intelligit̄ q̄ cor hominis ad hominem xpm. **C**ur em̄ sit in forma dei deus noster forma sui accipies. esse dignat̄ est etiam proximus noster. **H**oc ergo faciet helias ne forte in quā veniā et pcutiam tram pe nit̄. **T**erra sunt em̄ qui trena sapiūt. sic iudei carnales vsqz nūc. **E**x quo vicio oera deum murmura illa venerūt. quia mali ei placent. et vanus est qui fuit deo.

Multa alia sunt scripturarū testimoniā dīnarum nouissimo iudicio dei. que si omnia colligā nimis longū erit. **S**atis ergo sit. q̄ et nouis et veteribus literis sacris hoc p̄nūciatū esse p̄bauimus. **S**ed veterib⁹ p̄ xpm futurū esse iudiciū id ē iudicē xpm de celo effe venturū. nō tanq̄ nob̄ euidenter exp̄sum est. p̄pterea quia cum ibi dīc̄ dñs deus se esse venturū v̄l dñm deum dī esse venturū. nō osequēter intelligitur xpus. dñs em̄ de⁹. et pater est et filiū et spūs sanctus. neqz hoc tñ mte statum relinquit nos oportet. **P**rimo itaqz de mōstrandū est. quē ad modū ihesus xpus tanq̄ dñs deus loquat̄ in p̄phetiis libris et tamē ihesus xpus euidenter appareat vt et quādo nō sic apparet. et tamē ad illud vltimū iudiciū dñs deus dī esse ventur⁹. possit ihesus xps intelligi. **E**st locus apud ysaiam p̄phetam. qui h̄ quod dico euidenter oīdit. **D**eus em̄ p̄ p̄phetam. audi me inq̄t iacob et israel quem ego voco. **E**go sum p̄mus. et ego in sempiternū. et manus mea fūdauit tram. et dexter a mea sit manū celū. **V**ocabo eos et stabūt simul. et cōgregabūt omēs et audiet. **Q**uis enūciauit hec. **D**iligens te. feci volūtatem tuā sup babilonem vt auferas semē caldeoz. **E**t locut⁹ sum. et ego vocaui et adduxi eum. et p̄speras feci viam eius. **A**ccedite ad me. et audite hec. **N**on a p̄ncipio locutus sum in abscondito. qñ fiebat ibi etas. **E**t nūc domus deus misit me et spūs eius. **S**emp̄ ipse est qui loquebat̄ sic domus deus. nec tamē intelligēt̄ ihes⁹ criſtus nisi addidisset. et nūc dñs deus misit me et spūs eius. **H**oc em̄ dixit fm̄ formā sui de re futura vtrens p̄teriti tempis verbo. quē ad modum apud eundez p̄phetas legitur. sicut ouis ad imolādum ductus est. **N**on em̄ ait duceat. sed p̄ eo quod futurū erat p̄teriti tempis verbum posuit. **E**t assidue p̄phete sic loquuntur. **E**st et alius locus apud zachariam qui h̄ euidenter ostēdit. q̄ omnipotētem misit omnipotēti quē nisi deus pater deum filiū. **N**am

ita scriptum est. **H**ec dicit dñs oīpotens. **P**ost gloriā misit me sup gentes. que spoliauerūt vos. qz qui tetigerit vos. quasi tāgit pupillā oculi eius. **E**cce ego inferam manū meā sup eos. et erunt spolia his qui fuerāt eis. et coḡscetis quia dñs oīpotens misit me. **E**cce dicit domus oīpotens. a domino oīpotente se missus. **Q**uis hic audeat intelligē nisi xpm loquētem. scz ouibus que pierant domus israel. **A**it nāqz in euāgelio. **N**on sum missus nisi ad oues que pierūt. domus israel q̄s hic oparauit pupille oculi dei. p̄pter excellētissimū dilectōnis affectū. **E**x quo gñe ouiu⁹. etiaz ip̄si apostoli fuerunt. **S**ed post gloriā resurrectōnis vtiqz sue. que anteqz fieret ait euāgelista. ihesus nōdum erat gloriatus. etiā super gētes missus est in apl̄is suis. ac sic impletum est qd̄ in psalmo legitur. **E**ruēs me de cōtradictōnibus ppl̄i. ostitues me in capite gentium vt qui spoliauerāt israelitas. quibusqz israelite fuerāt. quādo sunt gētib⁹. **I**bi tñ vicissim eodem mō spoliaretur. sed ip̄i spolia fierēt israelitarū. **H**oc em̄ apostolis p̄mise rat dicens. **F**aciam vos piscatores hoīm. **E**t vni eoz. ex hoc iam inq̄t homines eris capiēs. **S**polia ḡ fiet. sed in bonum tanqz erepta vasa illi forti. s̄ fortius alligato. **T**emp̄ eūde⁹ p̄phetam dom⁹ loquēs. et erit inq̄t in die illa. queram auferre omēs gentes que veniūt contra iherlm̄. et effūdā sup domū dauid. et super habitatores iherusalem spiritū gratie et misericordie et aspiciēt ad me p̄ eo q̄ insultauerūt et plangēt sup eo planctū quasi sup carissimū et dolebunt dolore quasi sup vni genitū. **N**am quid nisi dei est auferre omēs gētes inimicas sancte ciuitatis iherusalem. que veniūt oera eā. id est oera rie sunt ei. vel sic alij sunt in p̄p̄tati. veniūt sup eam. id est aut effundē super domū dauid. et sup habitatores eius oem ciuitatis spiritū gratie et misericordie. **H**oc vtiqz dei est. et ex p̄sona dei dī p̄phetam et tamē hunc deum h̄ tam magna et tam diuina faciētem se. se xpus ostendit. adiungēdo atqz dicēdo. **E**t aspiciēt ad me p̄ eo q̄ insultauerūt. et plangēt sup eo planctum quasi sup carissimū h̄e dilectum. et dolebūt dolore quasi sup vni genitū. **P**enitebit quippe in die illa iudeos etiaz eos qui accepturi sūt spūm gratie et misericordie q̄ in eius passione insultauerūt xpo cuz ad eū aspexerint in sua maiestate veniētem. euqz esse cognouerint quē p̄us humilem in suis parētibus illuserūt. quāuis et ip̄i parētes eoz tāte illius impietatis auctores resurgētes videbunt eum. sed puniēdi iam nō ad hoc corrigēdi. **N**on itaqz hoc loco ip̄i intelligēdi sūt vbi dictum est. et effūdā sup domū dauid. et sup

habitatores ibi in spūm gratie et misericordie: et aspiciēt ad me p eo q̄ insultauerūt. sed tamen de illoz stirpe veniētes p heliam illo tempore sūt credituri. **S**icut dixim⁹ iudicis. vos occidistis xpm̄ quāuis h̄ parētes eoz fecerit. sic et isti se dolebūt fecisse quodāmodo: q̄ fecerūt illi ex quoz stirpe descēdunt. Quāuis ergo accepto spiritu gratie et misericordie iam fides nō dānabūtur cum impijs parētibus suis dolebūt tū tanq̄ ipsi fecerint q̄ ab illis factū est. Non igit̄ dolebūt reatu cui mis; sed pietatis affectu. **S**ane ubi dixerūt. lxx. interpretes. et aspiciēt ad me p eo q̄ insultauerūt. sic interpretatus est ex hebreo. et aspiciēt ad me quē offecerūt. **Q**uo quidē verbo euidentius xpus̄ appareat crucifix⁹. **S**ed illa insultatio quā lxx. ponē maluerūt: eius vniūse nō defuit passio. **N**ā et detēto et alligato. et adiudicato. et opprobriose vestis induto. et spinis coronato et calamo in capite percusso. et irridenti fixis gemibus adorato. et crucem suā portanti. et in ligno iam pendēti. vtiq; insultauerūt. **P**roinde interpretatōz nō sequētes vnaz sed vtrāq; iūgentes. cuz et insultauerūt et offecerunt legi plen⁹ veritatem dñice passiois agnoscimus. **C**um ḡ in prophetis literis ad nouissimū iudicium faciendum deus legiē esse vultur⁹. et si eius alia distinctio n̄ ponat̄ tūmodo pp̄ ipm̄ iudiciuz xpus̄ d̄z intelligi. qz si pater iudicabit. p aduētum filij hominis iudicabit. **N**am ipse p sue pietatis manifestatōem nō iudicat quenq;: s; omne iudiciū dedit filio. **Q**ui manifesta bit hō iudicatus sicut hō est iudicatus. **Q**uis est em̄ alius. de q̄ idem deus loquit̄ p̄ isaia sb̄ noie iacob et isrl. de cui⁹ semie corp⁹ accepit. **Q**uid ita scriptū est. **I**acob puer meus. suscipi am illum. isrl dilectus meus. assumpsit eū aīa mea. de di spiritū meum in illū. iudicium gētibus pferet. **N**on clamabit. neq; cessabit. neq; audiet̄ foris vox ei⁹. **C**alamū quassatū nō oret. et limū fumās nō extinguet. s; in veritate pferet iudiciū. **R**efulgebit et n̄ fringēt donec ponat̄ in t̄ra iudiciuz. et in noie eius gētes sperabūt. **I**n hebreo nō legiē iacob et israhel. **S**icut qd̄ ibi legiē huus meus. nimirū. lxx. interpretēs volētes ad monē q̄renus id accipiēdum sit. qz scz ppter formā hui dicitur est in qua se altissimus humilissimū pbuit. ipsi⁹ hois nomē ad euz significanduz posuerūt. de cuius gñe eadē hui forma suscepta est. **D**atus est in eū spū sanctus qd̄ et in columbe specie euāgelio teste mōstratum est. **I**udiciū gentib⁹ ptulit. qz p̄nunciā uie futuruz. qd̄ gentib⁹ erat occultū. **M**aluetudie nō clamauit. nec tamē in p̄dicanda veritate cessauit. **S**ed nō est audita foris vox ei⁹ nec audīt. qñquidē ab eis qui foris ab eius

corpe p̄cisi sūt nō illi obedīt. iposq; suos p̄secutores iudeos qui calamo q̄ssato p̄dita integritate et lino fumari amisso lumie cōperati sūt nō otriuit. nō extrixit. qz p̄cepit eis. qui nō diuz vnerat eos iudicare. sed ab eis iudicari. **I**n veritate sane ptulit iudiciuz. p̄dicens eis quādo puniēdi eent. si in sua malignitate p̄sterēt. **R**efulgit in mōte facies eius. in orbe fama eius. nec ofractus siue otritus est. qz neq; in se. neq; in eccia sua vt esse desistēt p̄secutoribus cessit. **E**t ideo nō est factū nec fieri qd̄ inimici eius dixerūt. vel dicit̄. quādo motiet et peribit nomē eius. **D**onec ponat̄ in t̄ra iudicium. **E**cce manifestus ē quod abscondituz que rebamus. **H**oc em̄ est nouissimuz iudiciuz qd̄ ponet̄ in t̄ra cum veniēt ipse de celo. **D**e quo iam videmus impletū quod h̄ vltimuz positum est. et in nomie eius gētes sperabūt. **P**er hoc certe quod negari nō potest. etiam illud credat̄ quod impudētē negatur. **Q**uis em̄ speraret qd̄ etiā hij qui nolūt ad huc credē i cristum iam nobiscū vident. et quoniā negare n̄ p̄nt. dentib⁹ suis stendēt et tabescunt. **Q**uis i quaz speraret gentes in xpi nomie speratas quādo tenebat̄. ligabat̄. cedebatur. illud ebatur. crucifigebat̄. quādo et ipsi discipuli spem p̄diderāt quā i illo habē iam cepant. **Q**uod tunc vn⁹ latro sperauit in cruce. nunc sperat gentes longe lateq; diffuse. **E**t ne in eētū moriatur. ipsa in q̄ ille mortu⁹ est cruce signatur. **N**ullus igit̄ vel negat vel dubitat p̄ ihesuz cristum tale quale istis sacris literis p̄nūciatur futurū esse nouissimuz iudiciuz. nisi qui eis sb̄z literis nescio qua incredibili animositate seu cecitate nō credit. que iam veritatem suā orb̄ bi demōstrat̄ aut̄ t̄rarum. **I**n illo itaq; iudicio l̄ circa illud iudiciuz. has res didicimus esse venturas. **H**eliam testem. si dem iudeoz. anti xpm̄ p̄secutoruz. xpm̄ iudicaturuz. mortuoz. resurrectōz. bonoz maloz direptionem mūdi oflagratōem eiusdemq; renouatōem. **Q**ue omnia quidem vētur a esse credendū est. **S**icut q̄ bus modis et quo or die veniāt magis tūc docebit reruz experientia. q̄ nunc valet ofsequi ad p̄fectuz hoim̄ intelligētia. **E**xistimo tamē eo quo a me commemorata sunt ordine esse ventura. **Q**uo nob̄ ad hoc opus p̄tinētes reliqui sunt sibi vt adiuuāte dño p̄missa ope amus. **Q**uoz erit vnus de maloz supplicio alius de felicitate iustoz. **I**n quib⁹ maxime sicut de⁹ donauit argumēta reuelētur humana q̄ otra p̄dita ac p̄missa diuina sapiēt̄ sibi miserit̄ dēre vident. et salubri fidei nuerimēta velut falsa et ridenda otemnūt. qui vero fm̄ deum sapiūt omnia que incredibilia vident̄ hoibus tamē scripturis sanctis q̄z iam veritas mltis

modis asserta est tenetur maximū argumētū tenēt veracem dei omnipotentia quē certū habent nullo modo in eis potuisse mēiri. et posse facere quod impossibile est infideli.

Explicit liber viceſimus.
Incipiūt tituli in librū. xxi.

- I** De ordine diſputatōnis qua p̄us diſſerendum eſt de p̄petuo ſupplicio dānatoꝝ cū dyaſolo. qua de eſſna felicitate ſanctoz. i.
- A**n poſſint corpa in viſione ignis eſſe p̄petua. ij.
- A**n oſequēs ſit vt corporeū dolorem ſequatur carnis interitus. iij.
- D**e natur alib⁹ exemplis quoz oſideratio doceat poſſe in cruciat⁹ viuētia corpa p̄manere. iiij.
- Q**uāt a ſint q̄ nō recte queāt agnoſcī. et tamē eadem vera eſſe nō ſit ambigūi. v.
- A**d nō omnia miracula naturalia ſint. ſed pleraq; humano ingenio modificata pleraq; autem demonū arte oſoſita. vi.
- A**d nī rebus mitis ſūma credendi ratio ſit omnipotentia creatoris. vij.
- N**on eſſe otra naturā cum in aliqua re cui⁹ natura innotuit aliquid ab eo qd̄ erat notuz incipit eſſe diuerſum. viij.
- D**e gehenna et eternarum qualitate penarum. ix.
- A**n ignis gehenne ſi corpalis eſt poſſit malignoſ ſpirit⁹ id eſt demones in corporeoſ taſtu ſuo adurere. x.
- A**n hoc ratio iuſticie habeat vt nō ſint extenſioꝝ penaz tempa q̄ fuerit peccatoꝝ. xi.
- D**e magnitudine p̄uaticatōnis p̄me ob quā eſſna pena omnibus debeatur. q̄ extra gratiam fuerint ſaluatoꝝ. xij.
- C**ontra opinioem eoz qui putāt criminoſis ſupplicia poſt mortē cauſa purgatoꝝ adhiberi. xiiij.
- D**e penis temporalib⁹ iſti⁹ vite quib⁹ ſubſecta eſt humana oſditio. xiiij.
- A**d omne opus gratie dei eruentis nos de p̄funditate veteris mali. ad futuri ſeculi p̄tineat nouitatem. xv.
- S**ub quib⁹ gratie legib⁹ omēs regeneratoꝝ habeantur etates. xvi.
- D**e his qui putāt nulloꝝ hoīm penas in eſſnuſ eſſe meſſuras. xviij.
- D**e his qui nouiſſimo iudicio p̄pter inſeſſioꝝnes ſanctoz nemiem hoīm putāt eſſe damnādum. xviij.
- D**e his qui impunitateꝝ oīm peccatoꝝ p̄mittūt etiam hēticis p̄pter participatoꝝ cor

- poris xp̄i. xix.
- D**e his qui nō omnibus ſed eis tantum qui apud catholicos ſunt renati. etiaſ ſi poſtea in multa crimia erroꝝeſq; p̄uiperint indulgentiam pollicent. xx.
- D**e his qui eos q̄ p̄manent in catholica ſi de etiam ſi peſſime vixerit. et ob hoc vri meſruerint tamen p̄pter fidei fundamētum ſaluādos eſſe definiūt. xxi.
- D**e his qui putant ea crimina q̄ in elemoſinarū opa ommittunt. ad damnationis iudicium non vocari. xxij.
- C**ōtra opinionem eoz qui dicūt nec diabolī nec hominū malozū p̄petua futura ſupplicia. xxiiij.
- C**ōtra eoz ſenſum qui in iudicio dei oib⁹ reſ p̄pter ſanctoz p̄ces putāt eſſe parcendum. xxiiij.
- A**n hij qui in hereticos baptizati ſunt et deteriores poſtea male viuēdo facti ſunt. vel hij qui apud catholicos renati ad hēſes a ſciſmata trāſierunt. vel hij qui a catholicis apud quos renati ſunt nō recedētes crimioſe viuere p̄ſtiterūt. poſſint p̄uilegio ſacramētoꝝ remiſſioem eſſni ſperare ſupplicij. xxv.
- Q**uid ſit in fundamēto habere xp̄m. et quibus ſpondeatur ſalus q̄ ſi p̄ ignis vſtura. xxvi.
- C**ōtra eoz p̄ſuaſione qui putāt ſibi nō obſtura p̄cta. in quib⁹ cum elemoſinas facerent p̄ſtiterunt. xxviij.

Explicit tituli libri. xxi.
Incipit liber. xxi. Ca. p̄mus

Quoniam per iheſuz xp̄m dñm noſtrū iudiceꝝ viuoz atq; mortuoꝝ ad debitos fines ambe puenerūt ciuitates quaz vna eſt dei altera dyaboli. cuiuſ mōi ſupplicium ſit futurū dyaboli et oīm ad eū p̄tinetium in hoc libro nob̄ quātuz ope diuina valebimus diligētius diſputādum eſt Ideo at hunc tenere ordinē malui vt poſtea diſſeram de felicitate ſctoꝝ. qm̄ vtrūq; cum corpore ſubſiſtens erit. et incredibili⁹ videtur eſſe in eternis corpa durare cruciatib⁹. q̄ ſine dolore vſto in eſſna b̄titudine p̄manē. Ac p̄ hoc cū illam penā nō debere eſſe incredibile demonſtrauero. adiuuabit me plurimū ut multo facilius oīm carēs moleſtia immortalitas corporis in ſanctis futura credatur. Nec a diuſo ordo iſte abhorret eloquijs vbi aliquādo quid